

Analýza rodového a vekového zloženia fyzických osôb – podnikateľov v roku 2016

Bratislava, december 2017

Vydavateľ:
Slovak Business Agency

Vypracoval: Ľubomír Lisičan

© SBA, Bratislava, 2017

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

1. Úvod.....	4
2. Stav a vývoj fyzických osôb – podnikateľov v roku 2016.....	6
3. Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov.....	8
3.1 Porovnanie rodovej štruktúry podnikateľov v SR s ostatnými krajinami EÚ.....	14
3.2 Vybrané postoje žien k podnikaniu (na základe výsledkov prieskumu GEM)	15
4. Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov.....	17
4.1 Porovnanie vekovej štruktúry podnikateľov v SR s ostatnými krajiny EÚ	21
5. Štruktúra mladých podnikateľov – fyzických osôb vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov.....	23
5.1 Porovnanie zastúpenia mladých podnikateľov v SR s ostatnými krajinami EÚ	31
5.2 Vybrané postoje mladých obyvateľov k podnikaniu (na základe výsledkov prieskumu GEM).....	31
6. Štruktúra fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov..	33
6.1 Porovnanie zastúpenia podnikateľov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov v SR s ostatnými krajinami EÚ	39
6.2 Vybrané postoje starších obyvateľov (60+) k podnikaniu (na základe výsledkov prieskumu GEM).....	40
7. Rodová a veková štruktúra začínajúcich FO – podnikateľov	42
7.1 Rodová štruktúra začínajúcich podnikateľov	42
7.2 Veková štruktúra začínajúcich podnikateľov	47
8. Záver.....	51
Zoznam tabuliek.....	54
Zoznam grafov.....	55
Zoznam máp	56

1. Úvod

Slovak Business Agency v rámci svojich aktivít zameraných na podporu rozvoja a rastu malého a stredného podnikania na Slovensku vykonáva pravidelný monitoring a výskum podnikateľského prostredia s dôrazom na sektor malého a stredného podnikania. Vypracované analytické materiály slúžia ako informačné a analytické vstupy v súvislosti s prípravou a realizáciou politiky podpory a rozvoja podnikateľského prostredia.

V záujme zvýšenia dostupnosti informácií o rodovej a vekovej dimenzii podnikania Slovak Business Agency každoročne spracúva hodnotenie rodovej a vekovej štruktúry podnikateľov na Slovensku. Odporúčanie na pravidelnej báze vyhodnocovať údaje o postavení žien v podnikateľskom sektore na národnej úrovni vyplýva aj z „*Akčného plánu pre podnikanie 2020*“¹.

Hoci sa ženy podieľajú viac ako polovicou na celkovom počte obyvateľov tak v Európskej únii, ako aj na Slovensku, vo vykonávaní podnikateľskej aktivity majú dominantné postavenie muži. V roku 2016 sa na Slovensku zvýšilo zastúpenie žien v rámci aktívnych fyzických osôb – podnikateľov (na 28,8 %), ako aj v skupine začínajúcich podnikateľov. Podnikateľská aktivita žien na Slovensku však ostáva naďalej na podpriemernej úrovni v rámci krajín EÚ. Veková štruktúra podnikateľov na Slovensku sa v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ vyznačuje výraznejším zastúpením mladších vekových kategórií a naopak nízkym zastúpením vyšších vekových skupín podnikateľov.

Sociálnej inklúzii znevýhodnených skupín obyvateľstva do podnikania, ako sú ženy, mladí, či seniori bude potrebné do budúcnosti venovať primeranú pozornosť. Vytvorenie, ako aj ďalšie rozvíjanie existujúcich podporných nástrojov pre tieto skupiny podnikateľov na národnej, ako aj európskej úrovni zo strany rozhodujúcich stakeholderov, môže napomôcť dlhodobo udržať ekonomický rast a podporiť zamestnanosť. Bez pravidelného monitorovania rodových a vekových aspektov podnikania by nebolo možné presne vyhodnotiť mieru naplňania jednotlivých priorít a cieľov týchto nástrojov.

Cieľom vypracovaného materiálu je v prehľadnej forme poskytnúť informácie o rodovej a vekovej dimenzii podnikania. Na základe dostupných údajov je rodová a veková štruktúra okrem jednotlivých právnych foriem fyzických osôb – podnikateľov analyzovaná aj z pohľadu odvetvového zamerania a regionálnej príslušnosti podnikateľov. Ako osobitná kategória sú hodnotení mladí podnikatelia vo veku menej ako 30 rokov, podnikatelia vo veku 60 a viac rokov a podnikatelia, ktorí začali svoju podnikateľskú činnosť v roku 2016. Súčasťou materiálu je aj porovnanie rodovej a vekovej štruktúry podnikateľov na Slovensku s ostatnými krajinami EÚ, ako aj hodnotenie vybraných výsledkov prieskumu GEM - Global Entrepreneurship Monitor.

Hodnotenie rodovej a vekovej štruktúry vychádza zo spracovania údajov z Registra organizácií Štatistického úradu SR, na základe ktorých bolo možné vyhodnotiť rodovú a vekovú štruktúru za kategóriu fyzických osôb – podnikateľov. Zdrojom údajov o rodovej a vekovej štruktúre za jednotlivé krajiny EÚ je Eurostat.

¹ Zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0795:FIN:EN:PDF>

Slovak Business Agency ďakuje pracovníkom Odboru registrov a klasifikácií Štatistického úradu SR za poskytnutie údajových vstupov, na základe ktorých bolo možné rodovú a vekovú štruktúru fyzických osôb – podnikateľov spracovať.

2. Stav a vývoj fyzických osôb – podnikateľov v roku 2016

V roku 2016 tvorili fyzické osoby – podnikatelia takmer dve tretiny (62,3 %) z celkového počtu aktívnych malých a stredných podnikov na Slovensku (557 122).

Celkový počet aktívnych fyzických osôb - podnikateľov zaznamenal v roku 2016 medziročný nárast (o 2,5 %) po prvýkrát od predkrízového roku 2008. V absolútnom vyjadrení sa celkový počet fyzických osôb – podnikateľov medziročne zvýšil o 8 525 na 346 992. Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov bolo 322 968 (93,1 %) živnostníkov, 18 553 (5,3 %) osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a 5 471 (1,6 %) samostatne hospodáriacich roľníkov.

Odvetvová štruktúra fyzických osôb – podnikateľov

Viac ako jedna pätina (21,6 %; 75 007) aktívnych fyzických osôb - podnikateľov vykonávala svoju hlavnú činnosť v oblasti obchodu. Obdobný podiel dosiahlo zastúpenie fyzických osôb - podnikateľov v odvetví stavebníctva (21,5 %; 74 607). V sektore obchodných služieb pôsobilo 18,6 % (64 524) fyzických osôb - podnikateľov. V priemysle 15,4 % (53 286), v sektore ostatných služieb (sekcia SK NACE P až S) 8,2 % (28 294), v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (sekcia SK NACE H, J) 6,1 % (21 041), v pôdohospodárstve 5,3 % (18 224), v ubytovaní a stravovaní 3,5 % (12 009).

V medziročnom porovnaní sa zvýšila početnosť živnostníkov vo všetkých odvetviach okrem ubytovania a stravovania (pokles o 0,5 %) a obchodu (pokles o 0,1 %). Najvýraznejší nárast bol v relatívnom vyjadrení dosiahnutý v odvetví ostatných služieb (o 7,0 %), obchodných služieb (o 5,7 %), v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (o 3,8 %). Takmer jedna štvrtina aktívnych živnostníkov vykonávala svoju hlavnú činnosť v odvetví obchodu (23,2 %) a stavebníctva (23,1 %).

Z celkového počtu osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach pôsobila v roku 2016 takmer jedna tretina (31,0 %) v oblasti pomocných činností v poisťovníctve a v dôchodkovom zabezpečení, 24,6 % v oblasti právnych činností, 17,2 % v ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti, 5,3 % v pomocných činnostiach finančných služieb okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia, 4,9 % v architektonických a inžinierskych činnostiach, 4,8 % vo veterinárnych činnostiach a 4,6 % v ostatnej pozemnej osobnej doprave. Zastúpenie ostatných činností bolo menej ako 3,1 %.

Štruktúra živnostníkov podľa technologickej úrovne výroby a znalostnej intenzity služieb

Na konci roka 2016 bolo z celkového počtu aktívnych živnostníkov v odvetví priemyselnej výroby (52,7 tisíc) evidovaných 0,8 % v sektoroch výroby vysokej technologickej úrovne (ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja), 4,9 % živnostníkov v sektoroch výroby stredne vysokej technologickej úrovne (ekonomické činnosti so stredne vysokou intenzitou výskumu a vývoja), 59,0 % živnostníkov v sektoroch so stredne nízkou technologicou úrovňou a 35,3 % živnostníkov v sektoroch s nízkou technologicou úrovňou.

Z celkového počtu živnostníkov v odvetví služieb (182,4 tisíc, sekcia SK NACE G až S pokrývajúca súhrnne obchod a služby) **pôsobilo v high-tech poznatkovo intenzívnych službách 4,4 % živnostníkov**, 25,9 % v ostatných poznatkovo intenzívnych službách (trhové, finančné a iné poznatkovo intenzívne služby) a v poznatkovo nenáročných službách 69,6 % živnostníkov. Z dlhodobého hľadiska je zreteľný pozitívny trend nárastu podielu živnostníkov v poznatkovo intenzívnych službách a naopak pokles podielu v poznatkovo nenáročných službách.

Regionálna štruktúra fyzických osôb - podnikateľov

V roku 2016 pôsobilo najviac fyzických osôb – podnikateľov v Žilinskom kraji (15,5 %; 53 771) **a v Bratislavskom kraji** (14,8 %; 51 436). Najmenej fyzických osôb – podnikateľov bolo naopak evidovaných v Košickom kraji (10,1 %; 34 993). **V medziročnom porovnaní sa zvýšila početnosť fyzických osôb – podnikateľov vo všetkých krajoch SR**, pričom najvýraznejšie vzrástla v Nitrianskom kraji (o 3,8 %) a v Bratislavskom kraji (o 3,3 %).

Z celkového počtu živnostníkov pôsobilo v roku 2016 najviac v Žilinskom kraji 15,8 %, v Prešovskom kraji 14,7 % a v Bratislavskom kraji 14,5 %. V Nitrianskom kraji pôsobilo 13,0 % živnostníkov, v Trenčianskom kraji 10,8 %, v Trnavskom kraji 10,7 %, v Banskobystrickom kraji 10,5 % živnostníkov. Najmenej 9,9 % živnostníkov pôsobilo v Košickom kraji.

Z celkového počtu samostatne hospodáriacich roľníkov bolo 18,5 % registrovaných v Banskobystrickom kraji, 17,7 % v Nitrianskom kraji, 14,7 % v Prešovskom kraji, 13,7 % v Košickom kraji, 13,1 %, v Žilinskom kraji, 11,9 % v Trnavskom kraji, 6,2 % v Trenčianskom kraji a 4,3 % v Bratislavskom kraji. Takmer jedna štvrtina (23,4 %) osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach bola registrovaná v Bratislavskom kraji, 13,1 % v Košickom kraji, 12,2 % v Banskobystrickom kraji, 12,1 % v Nitrianskom kraji, 10,7 % v Prešovskom kraji, 10,5 % v Žilinskom kraji, 9,3 % v Trenčianskom kraji a 8,6 % v Trnavskom kraji.

Podiel fyzických osôb – podnikateľov na zamestnanosti

Priemerný počet zamestnaných osôb v národnom hospodárstve SR sa v roku 2016 zvýšil o 2,5 % na 2 307,0 tisíc (podľa štvrťročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR). Z celkového počtu zamestnaných osôb v národnom hospodárstve SR (2 307,0 tisíc) bolo 1 846,0 tis. osôb zamestnaných v ziskovo orientovanom podnikovom sektore.

Fyzické osoby – podnikatelia a nimi zamestnávané osoby tvorili 34,3 % (634 000) podiel na celkovej zamestnanosti v podnikateľskom sektore v roku 2016. Oproti roku 2015 zaznamenal priemerný počet zamestnaných osôb v kategórii FO - podnikateľov mierny pokles o 0,1 %.

Vývoj tržieb živnostníkov vo vybraných odvetviach hospodárstva SR

V rámci jednotlivých odvetví hospodárstva dosiahli v roku 2016 živnostníci 6,0 % podiel na tržbách za vlastné výkony a tovar v priemysle, 10,5 % podiel v obchode, 16,9 % vo vybraných trhových službách, 17,9 % v doprave a 30,7 % podiel na produkcii v stavebníctve. **V medziročnom porovnaní sa zvýšili tržby (v bežných cenách) živnostníkom vo všetkých odvetviach**, okrem priemyslu kde zaznamenali pokles o 4,8 %. Najvýraznejšie sa zvýšil objem tržieb živnostníkov v oblasti dopravy (nárast o 48,6 %).

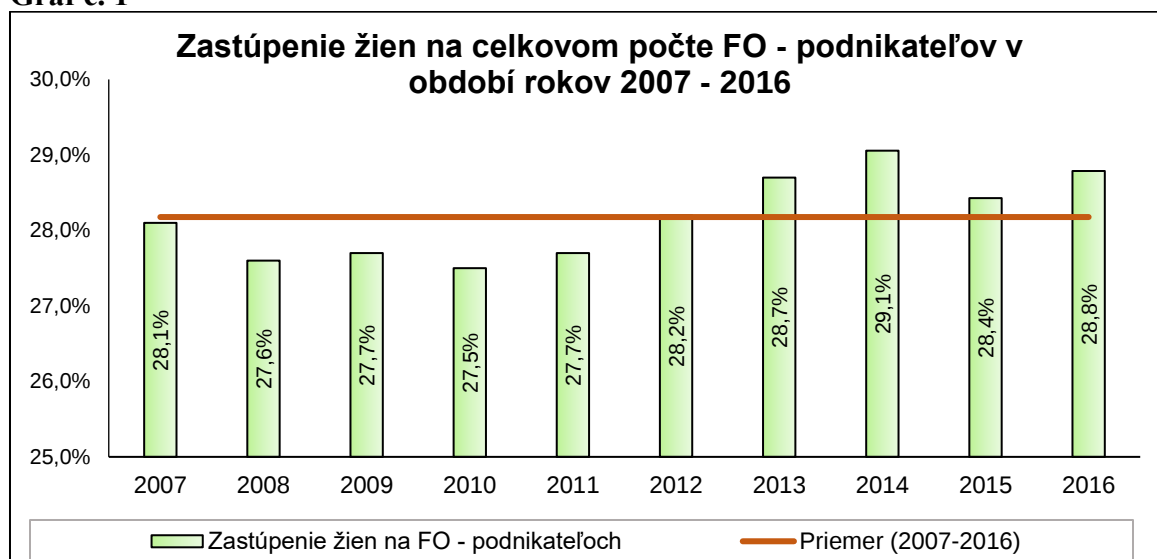
3. Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov

Ženy na Slovensku tvoria viac ako polovicu (51,2 %) z celkového počtu obyvateľov a 45,2 % podiel na ekonomickom aktívnom obyvateľstve². Vo vykonávaní podnikateľskej aktivity však pretrvávajú dominantné postavenie mužov.

Zastúpenie žien v rámci fyzických osôb – podnikateľov v roku 2016 po predchádzajúcom poklese opäťovne vzrástlo. V medziročnom porovnaní sa zvýšilo o 0,4 p. b. na 28,8 % (v abs. hodnote 99,9 tisíc žien). Dosiahnutý podiel žien je nad úrovňou priemeru predchádzajúcich desiatich rokov (2007-2016) a zároveň druhý najvyšší v rámci sledovaného obdobia.

Muži tvorili viac ako dvoj tretinový podiel (71,2 %) podiel na celkovom počte aktívnych fyzických osôb – podnikateľov.

Graf č. 1

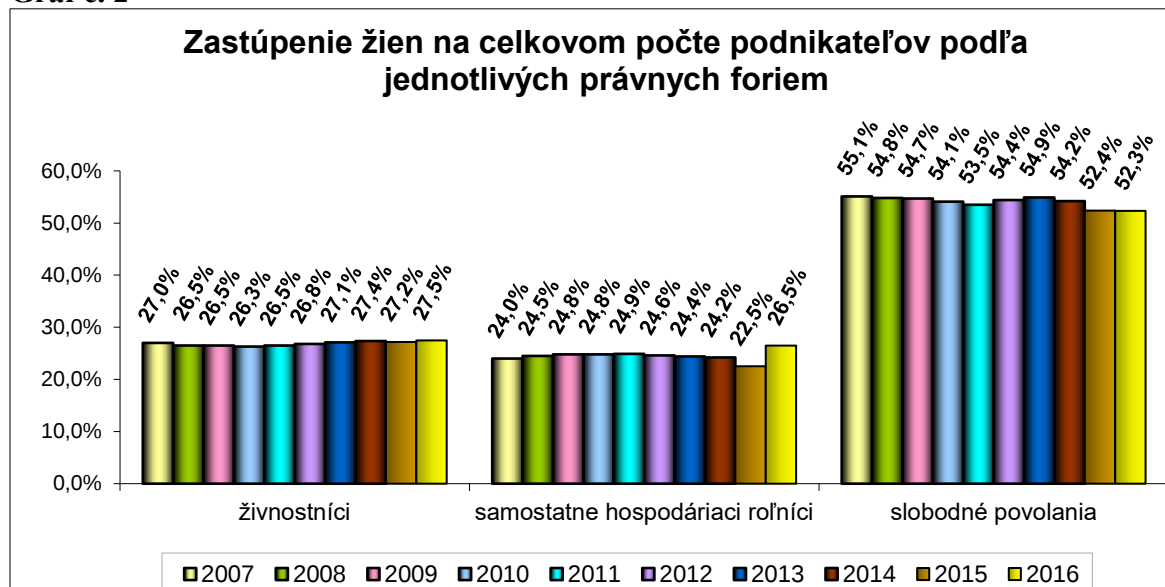
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z pohľadu jednotlivých právnych foriem dosahovali ženy – podnikateľky v roku 2016 najväčšie zastúpenie u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach. Viac ako polovica (52,3 %) podnikajúcich osôb formou slobodných povolání boli ženy. Podstatne nižšie zastúpenie mali v rámci živnostníkov (27,5 %) a samostatne hospodáriacich roľníkov (26,5 %).

V porovnaní s rokom 2015 sa zvýšilo zastúpenie žien v rámci živnostníkov (o 0,3 p. b.) a samostatne hospodáriacich roľníkov (o 4,0 p. b.). Mierny pokles bol zaznamenaný u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (o 0,1 p. b.).

² Zdroj: ŠÚ SR, Demografická štatistika, Výberové zisťovanie pracovných síl

Graf č. 2

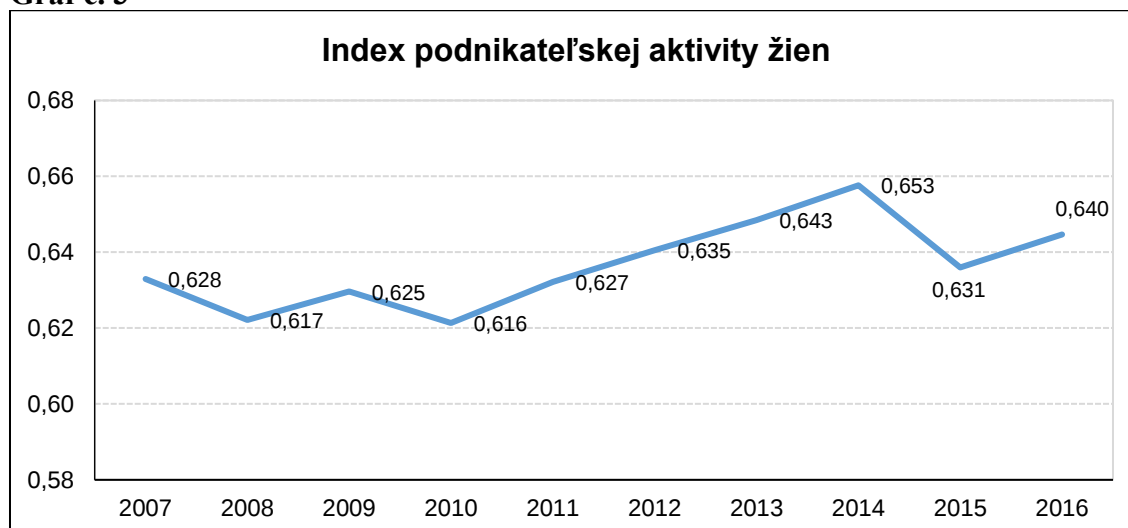

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Nárast podnikateľskej aktivity žien dokumentuje aj Index podnikateľskej aktivity žien, prezentovaný v grafe č. 3. Index podnikateľskej aktivity žien vyjadruje vzťah medzi podnikateľskou aktivitou žien v rámci fyzických osôb - podnikateľov a podnikateľskou aktivitou všetkých fyzických osôb - podnikateľov. Jedná sa o pomer miery podnikateľskej aktivity žien FO - podnikateľov k celkovej podnikateľskej aktivite FO - podnikateľov. Index svojou konštrukciou zohľadňuje úroveň ekonomickej aktivity osôb³.

V roku 2016 dosiahol index hodnotu 0,64. Úroveň podnikateľskej aktivity žien v rámci fyzických osôb - podnikateľov dosahuje takmer dvoj tretinovú úroveň (64 %) podnikateľskej aktivity všetkých fyzických osôb - podnikateľov, s ohľadom na ekonomickú aktivitu osôb.

Graf č. 3

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR. Index je zostavený na základe pomeru miery podnikateľskej aktivity žien FO - podnikateľov k celkovej podnikateľskej aktivite FO - podnikateľov. Miera podnikateľskej aktivity žien je kalkulovaná ako pomer počtu žien FO- podnikateľiek k počtu ekonomicky aktívnych žien.

³ Ekonomicky aktívne obyvateľstvo tvoria všetky osoby vo veku od 15 rokov, ktoré patria medzi pracujúcich (zamestnanci, podnikatelia) alebo nezamestnaných.

Najvyššiu hodnotu v sledovanom období zaznamenal index v roku 2014 (0,65), po predchádzajúcom kontinuálnom náraste od roku 2010.

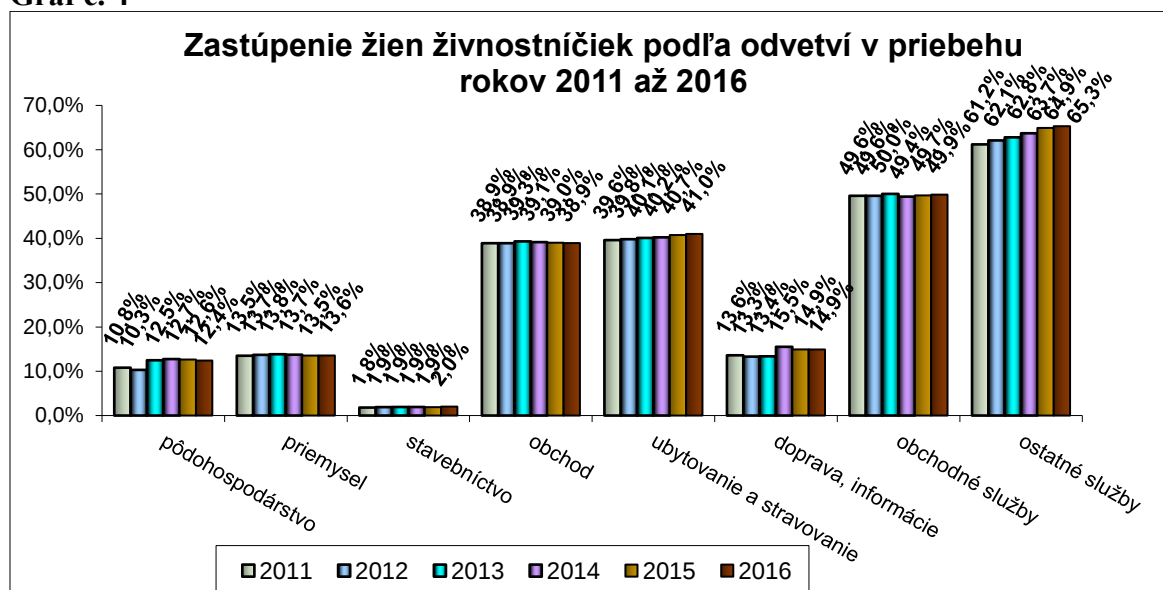
Najvyššie zastúpenie žien živnostníčiek je zaznamenané v odvetví ostatných služieb (65,3 %; sekcia SK NACE P až S), pričom dané odvetvia sa ako jediné vyznačuje dlhodobým nárastom zastúpenia žien. Najnižšia aktivita žien živnostníčiek je naopak dosahovaná v stavebníctve (2,0 %).

V rámci ostatných odvetví dosiahol podiel žien 12,4 % v pôdohospodárstve (sekcia SK NACE A), 13,6 % v priemysle, 38,9 % v obchode, 41,0 % v ubytovaní a stravovaní, 14,9 % v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (sekcia SK NACE H, J) a 49,9 % v obchodných službách (sekcia SK NACE K až N).

Zastúpenie žien živnostníčiek podľa jednotlivých odvetví od roku 2011 je znázornené v grafe č. 4. Z prezentovaných údajov v grafe č. 4 vyplýva nasledovné:

- vyššie zastúpenie ako v rámci celej SR dosahujú ženy živnostníčky v nasledovných odvetviach: obchod, ubytovanie a stravovanie, obchodné služby, ostatné služby,
- zastúpenie žien sa v porovnaní s rokom 2011 zvýšilo vo všetkých odvetviach, pričom najvýraznejší nárast bol zaznamenaný v nasledovných odvetviach: pôdohospodárstvo, ubytovanie a stravovanie, doprava, informačné a komunikačné činnosti a ostatné služby.

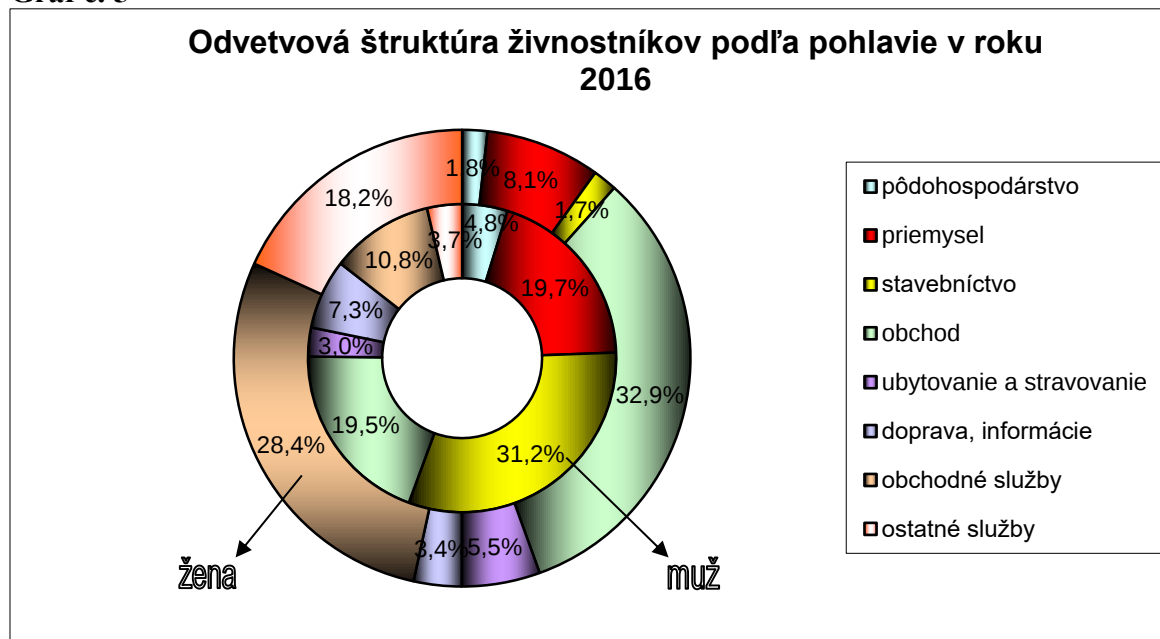
Graf č. 4

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z celkového počtu žien živnostníčiek (88,7 tisíc) pôsobila takmer jedna tretina (32,9 %) v odvetví obchodu, viac ako jedna štvrtina v oblasti obchodných služieb (28,4 %), 18,2 % v oblasti ostatných služieb, 8,1 % v priemysle, 5,5 % v oblasti ubytovania a stravovania, 3,4 % v doprave, informačných a komunikačných činnostiach, 1,8 % v pôdohospodárstve a 1,7 % v stavebníctve (graf č. 5). V porovnaní s mužmi ženy podnikajú výraznejšie viac v odvetviach služieb a obchodu.

Graf č. 5

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

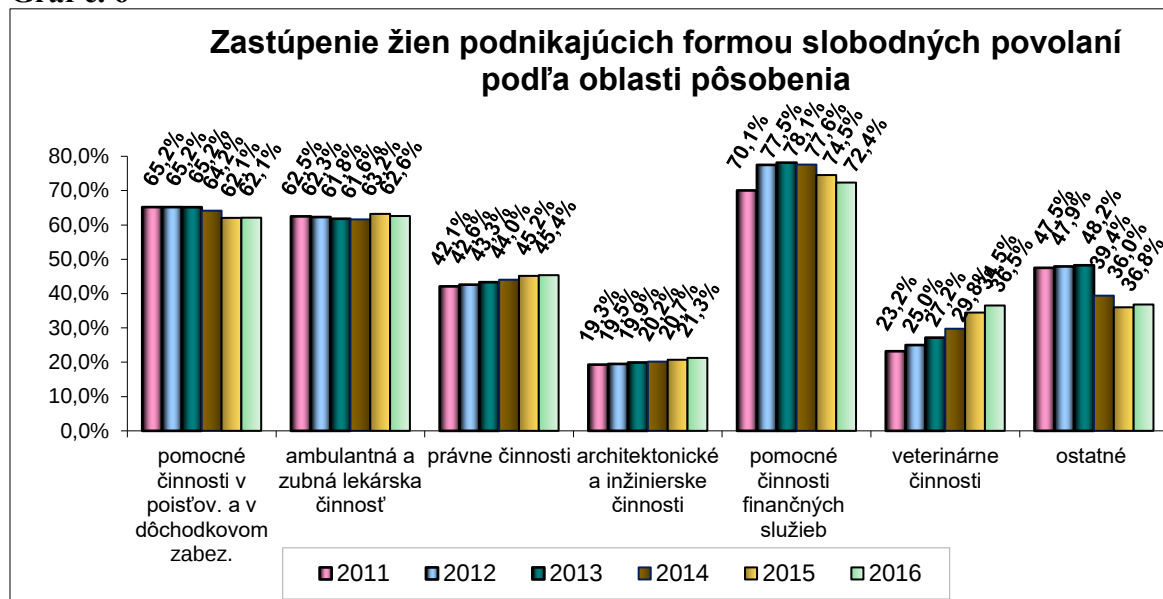
Zastúpenie žien, ktoré v roku 2016 podnikali ako slobodné povolania v jednotlivých odvetviach podľa SK NACE bolo v intervale od 21,3 % v oblasti architektonických a inžinierskych činností do 72,4 % v oblasti pomocných činností finančných služieb (zastúpené sú najmä činnosti služby investičného poradenstva, činnosti sprostredkovateľov hypoték).

V rámci ďalších oblastí pôsobenia dosiahol podiel žien 62,1 % v oblasti pomocných činností v poisťovníctve a dôchodkovom zabezpečení (zastúpené sú najmä činnosti poisťovacích agentov a maklérov), 62,6 % v oblasti ambulantnej, zubnej a lekárskej činnosti, 45,4 % v oblasti právnych činností, 36,5 % v oblasti veterinárnych činností a 36,8 % v ostatných oblastiach.

Z grafu č. 6, v ktorom je znázornené zastúpenie žien, ktoré podnikajú formou slobodných povolání vyplýva:

- vyššie zastúpenie ako v rámci celej SR majú ženy podnikajúce formou slobodných povolání v nasledovných oblastiach: pomocné činnosti finančných služieb, pomocné činnosti v poisťovníctve a dôchodkovom zabezpečení, v ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti,
- zastúpenie žien sa v porovnaní s rokom 2011 zvýšilo najmä v nasledovných oblastiach: právne činnosti, architektonické a inžinierske činnosti, pomocné činnosti finančných služieb a veterinárne činnosti.

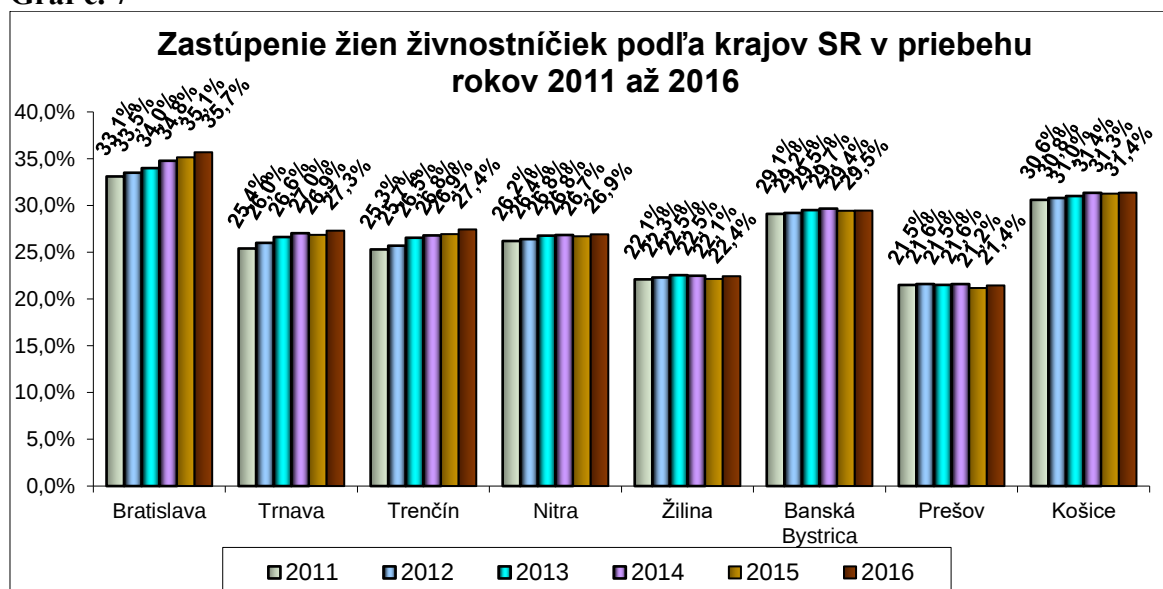
Graf č. 6

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najvyššie zastúpenie dosahujú ženy živnostníčky v Bratislavskom kraji (35,7 %). Vyššie zastúpenie ako v rámci celej SR dosahujú ženy živnostníčky taktiež v Košickom kraji (31,4 %) a Banskobystrickom kraji (29,5 %). V ostatných krajoch dosahovali podiel od 21,4 % do 27,4 %, pričom v Prešovskom kraji to bolo 21,4 %, v Žilinskom kraji 22,4 %, v Nitrianskom kraji 26,9 %, v Trnavskom kraji 27,3 % a v Trenčianskom kraji 27,4 %.

Graf č. 7

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V prípade osôb podnikajúcich formou slobodných povolanií dosahujú ženy najvyššie zastúpenie v Trenčianskom (59,0 %) a v Nitrianskom kraji (57,4 %). V ostatných krajoch sa ich podiel pohybuje v intervale od 41,9 % v Bratislavskom kraji do 56,6 % v Trnavskom kraji. Bratislavský kraj sa v rámci slobodných povolanií vyznačuje najnižším zastúpením žien, čo je v protiklade so situáciou u živnostníkov.

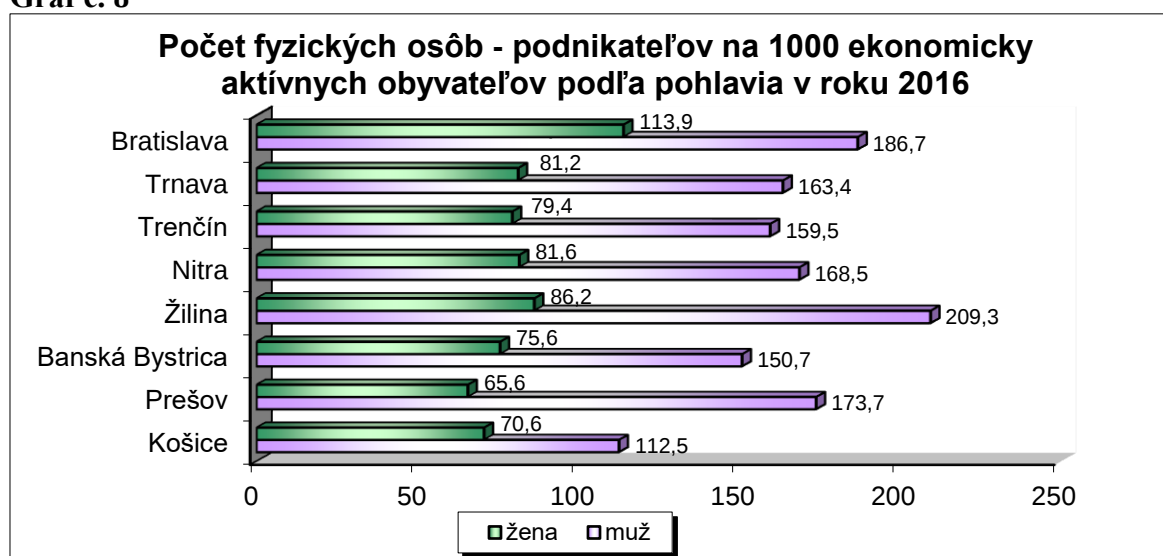
Trenčiansky kraj sa vyznačuje najvyšším zastúpením žien (31,5 %) aj v prípade samostatne hospodáriacich roľníkov, pričom Bratislavský kraj opätovne dosahuje podiel žien na najnižšej úrovni (19,2 %).

Z hľadiska posúdenia ekonomickej aktivity podnikajúcich mužov a žien v jednotlivých regiónoch je v grafe č. 8 znázornený ukazovateľ vyjadrujúci podiel počtu fyzických osôb – podnikateľov na celkovom počte ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa pohlavia a regiónu.

Najvyšší počet podnikajúcich fyzických osôb – podnikateliiek na 1000 ekonomicky aktívnych žien bol v roku 2016 dosiahnutý v Bratislavskom kraji (113,9) a s výrazným odstupom v Žilinskom kraji (86,2). Naopak najnižšie počty boli zaznamenané v Prešovskom kraji (65,6), v Košickom (70,6) a v Banskobystrickom kraji (75,6).

Najvyšší počet fyzických osôb (podnikateľov) – mužov na 1000 ekonomicky aktívnych obyvateľov (EAO) v roku 2016 bol v Žilinskom kraji (209,3), v Bratislavskom kraji (186,7) a v Prešovskom kraji (173,7). Najvyššia disproporcía medzi podnikaním mužov a žien v jednotlivých krajoch SR podľa porovnania na počet EAO je zaznamenaná v Prešovskom kraji (2,6 násobne viac mužov ako žien na počet EAO) a v Žilinskom kraji (2,4 násobne viac mužov ako žien na počet EAO).

Graf č. 8

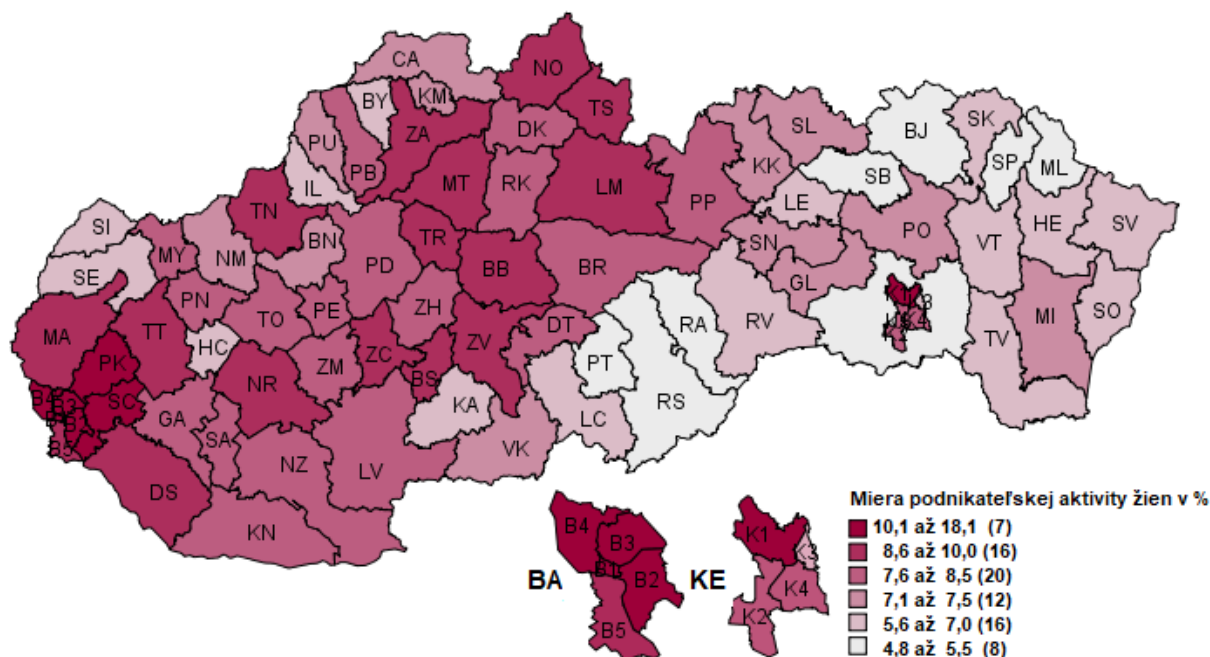
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Miera podnikateľskej aktivity FO – podnikateliiek v roku 2016 spracovaná na úrovni okresov je znázornená v mape č. 1. **Najvyššia miera podnikateľskej aktivity v rámci FO – podnikateliiek bola dosiahnutá v okresoch Bratislava I (18,1 %), Bratislava III (13,1 %), Bratislava II (12,0 %), Bratislava IV (11,2 %), Senec (11,0 %), Pezinok (10,9 %) a Košice I (10,4 %).**

Naopak najnižšia miera podnikateľskej aktivity FO – podnikateliiek bola zaznamenaná v okresoch Sabinov (4,8 %), Medzilaborce (5,1 %), Stropkov (5,1 %), Revúca (5,2 %), Rimavská Sobota (5,4 %), Košice – okolie, Bardejov a Poltár (zhodne po 5,5 %).

Mapa č. 1

Miera podnikateľskej aktivity žien v rámci FO - podnikateľov v okresoch SR v roku 2016

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov ŠÚ SR a ÚPSVaR SR. Miera podnikateľskej aktivity žien je zostavená ako podiel počtu žien FO- podnikateľiek k počtu ekonomicky aktívnych žien v %.

3.1 Porovnanie rodovej štruktúry podnikateľov v SR s ostatnými krajinami EÚ

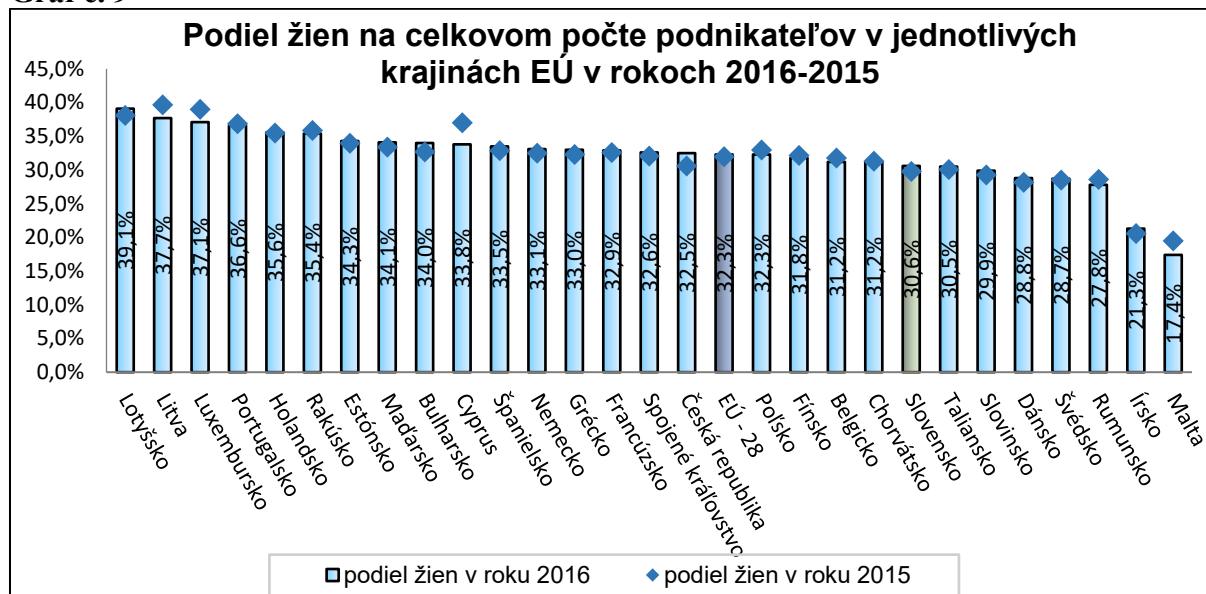
Podľa údajov a metodiky Eurostatu sa v roku 2016 medziročne zvýšil podiel žien na celkovom počte samostatne zárobkovo činných osôb (podnikateľov vo veku do 74 rokov) v Európskej únii na 32,3 %. Oproti roku 2015 sa zastúpenie žien zvýšilo o 0,3 p. b.

Medziročný rast zastúpenie žien na Slovensku v roku 2016 sa potvrdil aj podľa údajov Eurostatu. Slovensko sa však v porovnaní s ostatnými krajinami dlhodobo zaraďuje medzi krajiny s podpriemernou podnikateľskou aktivitou žien. V roku 2016 dosiahol podiel žien na celkovom počte podnikateľov na Slovensku 30,6 %, čo predstavuje o 1,7 p. b. menej ako v celej EÚ.

Ako pozitívne možno hodnotiť postupné približovanie sa podnikateľskej aktivity žien na Slovensku k európskemu priemeru. Kým v roku 2011 predstavoval rozdiel medzi zastúpením žien na Slovensku a EÚ 3,8 p. b., v roku 2016 sa znížil na 1,7 p. b.

Za Slovenskom sa v roku 2016 v uvedenom porovnaní umiestnili krajiny EÚ ako Taliansko (30,5 %), Slovinsko (29,9 %), Dánsko (28,8 %), Švédsko (28,7 %), Rumunsko (27,8 %), Írsko (21,3 %) a Malta (17,4 %). Na prvých priečkach krajín s najvyšším podielom žien na celkovom počte podnikateľov sa umiestnili krajiny ako Lotyšsko (39,1 %), Litva (37,7 %) a Luxembursko (37,1 %). Pred Slovenskom sa umiestnili aj ostatné krajiny V4. V Maďarsku dosiahol podiel žien 34,1 %, v Českej republike 32,5 % a v Poľsku 32,3 %.

Graf č. 9

Zdroj: Eurostat, the European Union Labour Force Survey, spracované SBA

3.2 Vybrané postoje žien k podnikaniu (na základe výsledkov prieskumu GEM)

Globálny monitor podnikania (Global Entrepreneurship Monitor - GEM) je svetová akademická štúdia o podnikaní. Snahou výskumu GEM je skúmať úlohu podnikania v národnom ekonomickom raste prostredníctvom odhaľovania črt a charakteristík podnikateľskej aktivity.

Najdôležitejšie zistenia z prieskumu GEM za populáciu žien sa v roku 2016 vyvíjali negatívne, napriek tomu, že podnikateľská aktivita žien podľa údajov SBA, ako aj Eurostatu dosahovala pozitívny vývoj.

Podľa výsledkov prieskumu každá druhá žena považuje podnikanie za vhodnú voľbu kariéry. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2015 (51,5 %) došlo k miernemu poklesu vnímania podnikania ako vhodnej kariérnej voľby zo strany žien.

Pokles zaznamenalo v roku 2016 aj sebavedomie podnikateľských schopností žien. Viac ako jedna tretina (37,3 %) žien si podľa výsledkov prieskumu myslí, že disponuje vhodnými zručnosťami a vedomosťami pre začatie podnikateľskej aktivity. Sebavedomie podnikateľských schopností žien je nižšie (o 6,7 p. b.) aj v porovnaní s celkovým obyvateľstvom SR.

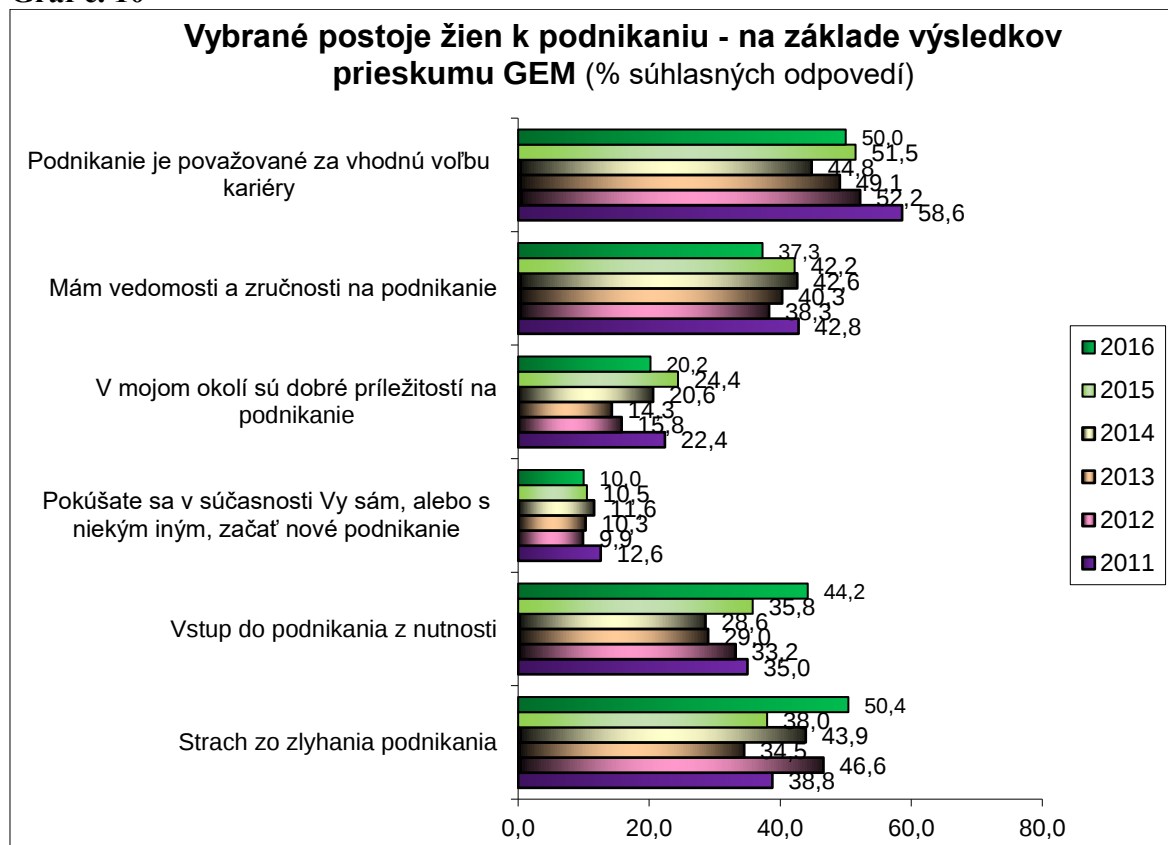
Každá piata žena (20,2 %) vníma vhodné príležitosti na podnikanie vo svojom okolí. Vnímanie vhodných príležitostí na podnikanie zo strany žien sa však po predchádzajúcom náraste znížilo na najnižšiu hodnotu za posledné tri roky.

Percento žien, ktoré sa pokúšajú sami alebo s niekým iným začať nové podnikanie sa medziročne mierne znížilo. Oproti roku 2015 pokleslo z hodnoty 10,5 % na 10,0 %.

44,2 % žien vstupovalo v roku 2016 do podnikania z nutnosti, nakoľko nemali inú možnosť, keďže nedokázali nájsť zamestnanie. Podiel žien vstupujúcich do podnikania z nutnosti dosiahol najvyššiu úroveň v rámci sledovaného obdobia.

Strach zo zlyhania podnikania žien sa po predchádzajúcom poklese medziročne zvýšil. Každá druhá žena (50,4 %) s pozitívnym vnímaním príležitostí v prieskume uviedla, že by ju strach zo zlyhania odradil začať podnikat'.

Graf č. 10

Zdroj: SBA, spracované na základe výsledkov GEM prieskumu

4. Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov

Viac ako jednu štvrtinu (27,3 %), resp. najvyšší podiel z celkového počtu fyzických osôb - podnikateľov tvorila veková kategória 40 až 49-ročných. Druhou najpočetnejšou skupinou z pohľadu veku boli podnikatelia vo vekovej kategórii 30 až 39-ročných (25,3 %) a následne vo vekovej kategórii 50 až 59-ročných (23,2 %). V kategórii menej ako 30 rokov bolo aktívnych 13,9 % podnikateľov a vo vekovej kategórii 60 a viac ročných 10,3 % podnikateľov. Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov prezentujúca obraz o vekovom zložení podnikateľov podľa jednotlivých právnych foriem je uvedená v tabuľke č. 1.

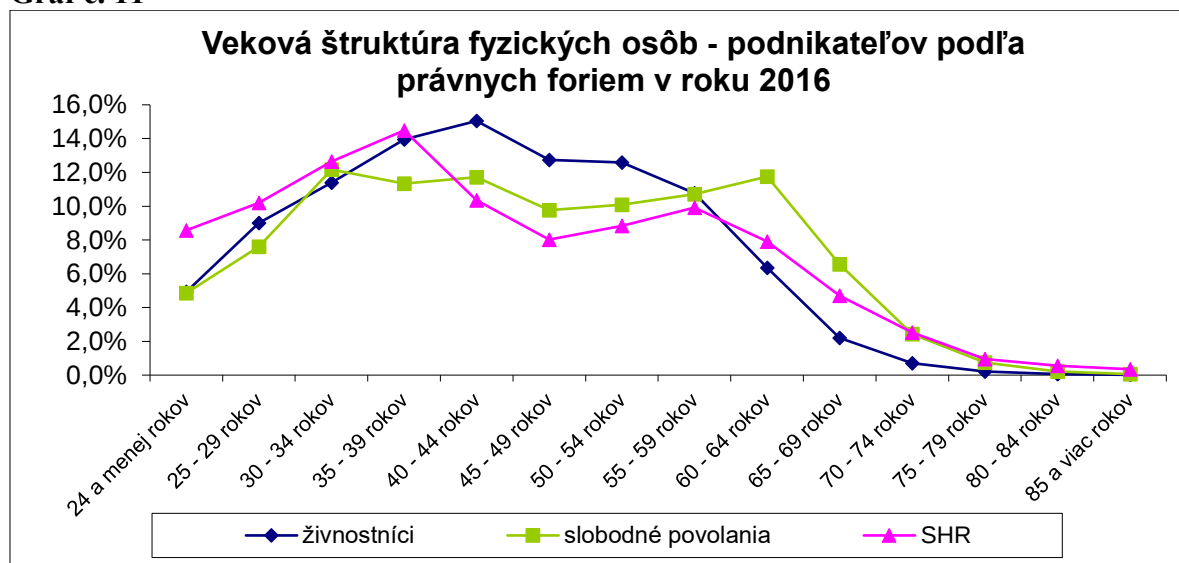
Tab. č. 1: Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy v roku 2016

Vek/právna forma	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania	spolu - FO podnikatelia
vek menej ako 30	13,9%	18,8%	12,5%	13,9%
vek 30-39	25,3%	27,1%	23,5%	25,3%
vek 40-49	27,8%	18,4%	21,5%	27,3%
vek 50-59	23,4%	18,7%	20,8%	23,2%
vek 60-69	8,6%	12,6%	18,3%	9,2%
vek 70-79	0,9%	3,5%	3,2%	1,1%
vek 80 a viac	0,1%	0,9%	0,3%	0,1%
spolu	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najvýznamnejšie zastúpenie vyšších vekových kategórií podnikateľov z pohľadu jednotlivých právnych foriem je zreteľné u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (podiel 50 a viac ročných tvoril 42,6 %). U živnostníkov dosiahol podiel tejto skupiny podnikateľov 32,9 % a u samostatne hospodáriacich roľníkov 35,7 %. Zastúpenie menej ako 30 ročných bolo najvýznamnejšie u súkromne hospodáriacich roľníkov (18,8 %). V prípade živnostníkov dosiahol podiel menej ako 30 ročných 13,9 % a v rámci slobodných povolanií 12,5 %.

Graf č. 11

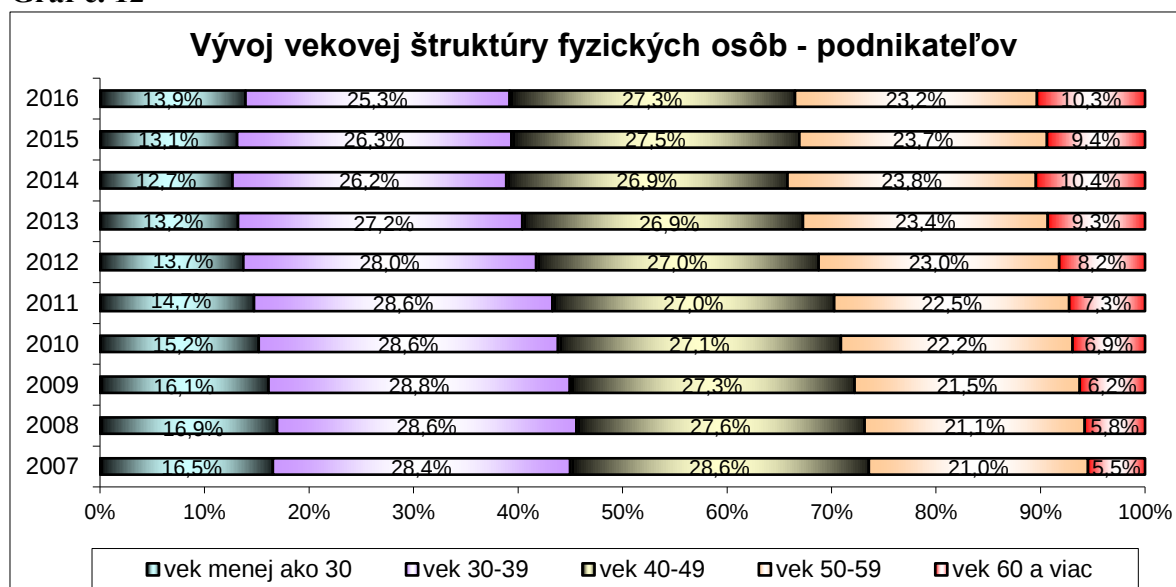

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Pre vývoj vekovej štruktúry fyzických osôb - podnikateľov v roku 2016 bol charakteristický pokračujúci nárast zastúpenia malých podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov (z 13,1 % v roku 2015 na 13,9 % v roku 2016). Medziročný nárast zastúpenia bol dosiahnutý aj v kategórii podnikateľov vo veku 60 a viac rokov (z 9,4 % v roku 2015 na 10,3 % v roku 2016).

V prípade ostatných vekových kategórií došlo oproti roku 2015 k miernemu poklesu zastúpenia.

Graf č. 12

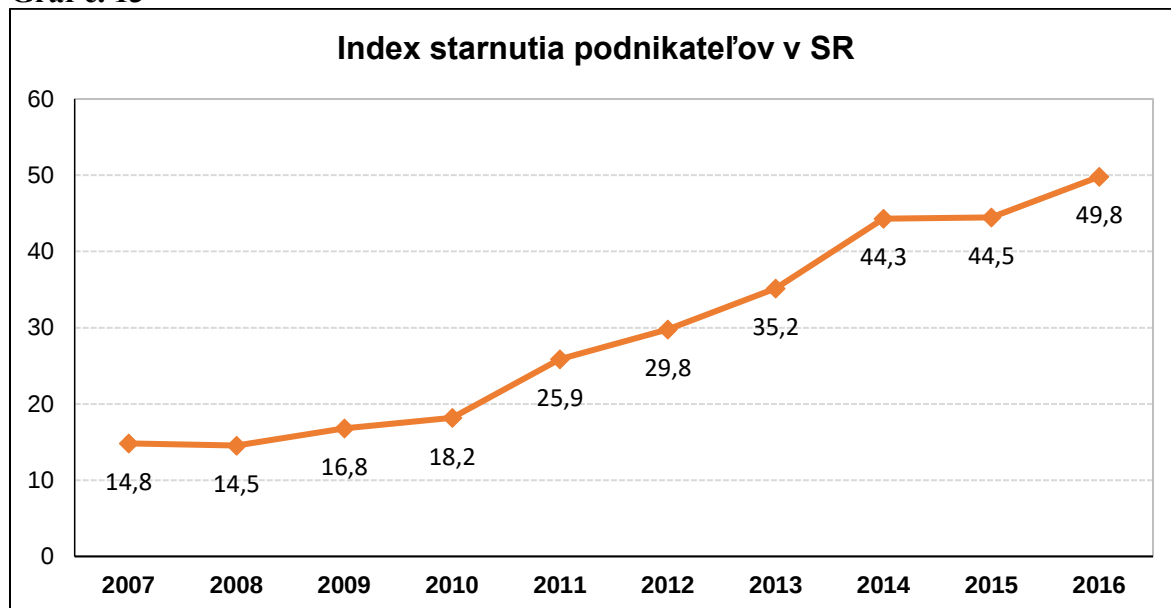
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z dlhodobého hľadiska dochádza na Slovensku k nárastu zastúpenia podnikateľov vo vyšších vekových skupinách. Uvedený trend dokumentuje aj **Index starnutia podnikateľov v SR**, prezentovaný v grafe č. 13, spracovaný na základe údajov Eurostatu.

Index starnutia podnikateľov udáva počet osôb podnikateľov vo veku 60 a viac rokov pripadajúcich na 100 osôb podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov. Index sa od roku 2007 (hodnota 14,8) neustále zvyšoval až na úroveň 49,8 v roku 2016. Na 100 podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov pripadala takmer polovica (49,8 %) podnikateľov vo veku 60 a viac rokov.

Medziročný nárast zastúpenia vyšších vekových skupín podnikateľov v roku 2016 sa potvrdil aj podľa údajov Eurostatu. Obdobný trend nárastu zastúpenie osôb vo vyšších vekových skupinách je na Slovensku zreteľný aj v rámci celkového aktívneho obyvateľstva.

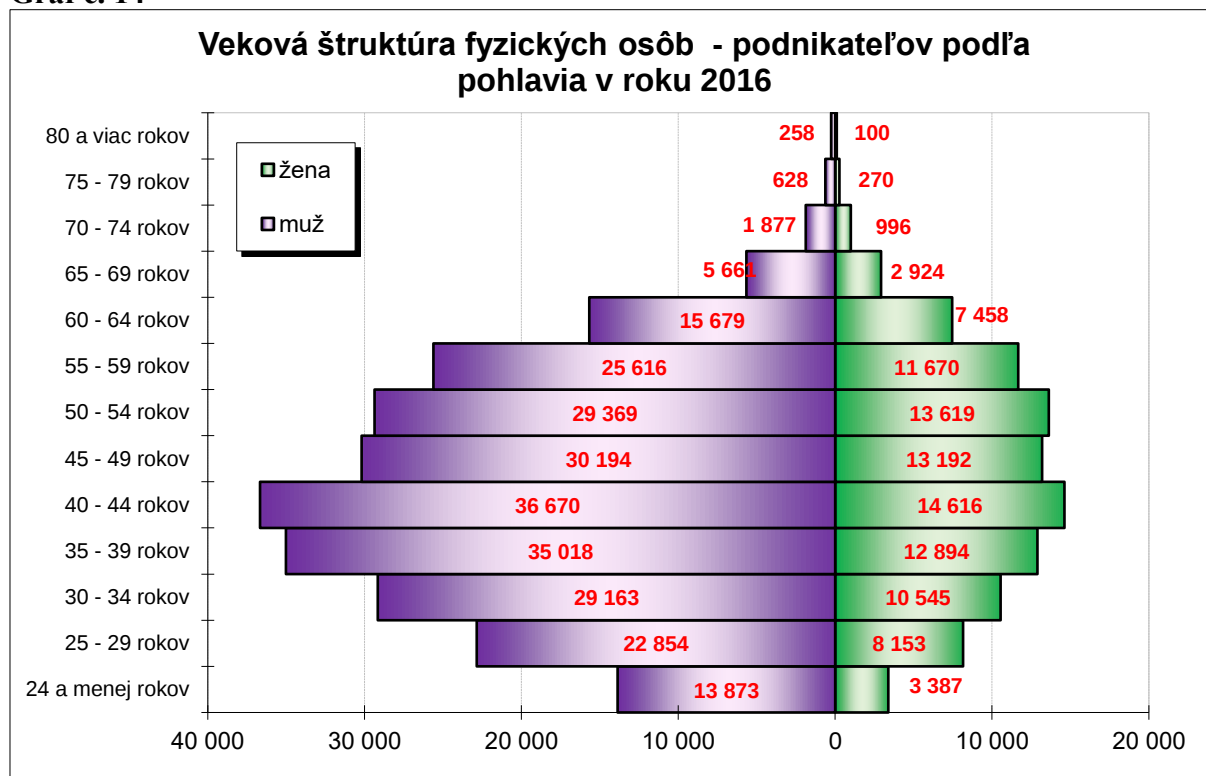
Graf č. 13

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu.

V grafe č. 14 je znázornená veková štruktúra fyzických osôb - podnikateľov podľa pohlavia. Najvýraznejšie zastúpenie mala v prípade oboch pohlaví veková kategória 40 až 44-ročných. V prípade mužov je odvetvová štruktúra viac diverzifikovaná, naopak u žien je zastúpenie jednotlivých vekových skupín homogénnejšie.

Graf č. 14

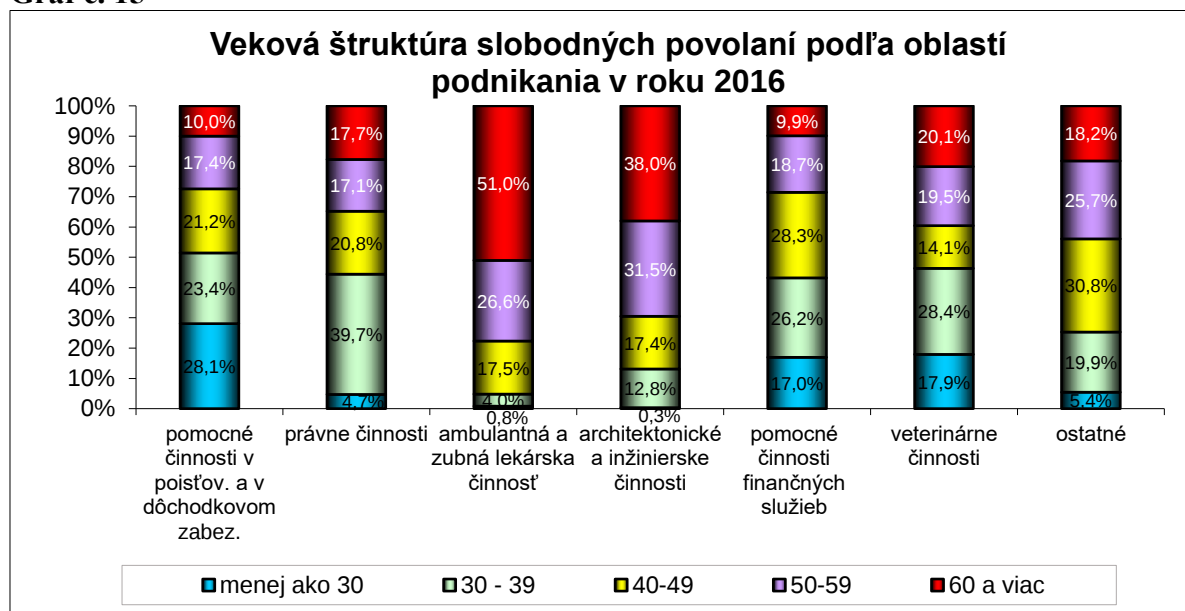
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V rámci právnej formy slobodné povolania je veková štruktúra značne diferencovaná v závislosti od oblasti podnikania (graf č. 15). Osoby podnikajúce v oblasti architektonických

a inžinierskych činností, ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti sa vyznačujú minimálnym zastúpením kategórie menej ako 30-ročných (0,3 %, resp. 0,8 %) a výraznejším zastúpením 60 a viac ročných (38,0 %, resp. 51,0 %).

Viac ako tri štvrtiny osôb (77,7 %) v oblasti ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti je vo veku 50 a viac rokov.

Graf č. 15

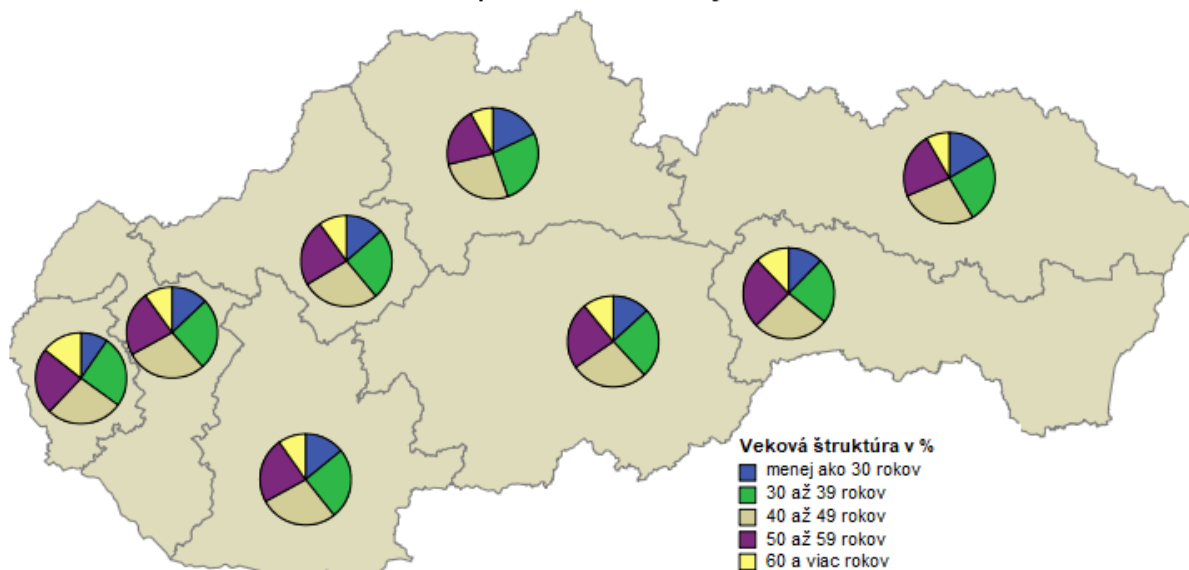
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Veková štruktúra FO – podnikateľov v krajoch SR je znázornená v mape č. 2. Najvyšším zastúpením FO - podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov sa vyznačuje **Žilinský kraj** (17,8 %), **Prešovský kraj** (16,9 %) a **Nitriansky kraj** (14,1 %). V medziročnom porovnaní sa zastúpenie podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov zvýšilo vo všetkých krajoch, pričom najvýraznejší rast bol zaznamenaný v Prešovskom a Nitrianskom kraji (zhodne o 1,3 p. b.).

Najvyšší podiel podnikateľov vo veku 60 a viac rokov bol dosiahnutý v Bratislavskom kraji (14,4 %), **Košickom kraji** (12,0 %) a **Banskobystrickom kraji** (10,9 %). Oproti roku 2015 sa zastúpenie podnikateľov vo veku 60 a viac rokov zvýšilo v rámci všetkých krajov SR. Najvýznamnejší nárast bol dosiahnutý v Bratislavskom kraji (o 1,3 p. b.), v Banskobystrickom kraji (o 1,1 p. b.) a v Košickom kraji (o 1,0 p. b.).

Mapa č. 2

Veková štruktúra FO-podnikateľov v krajoch SR v roku 2016

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

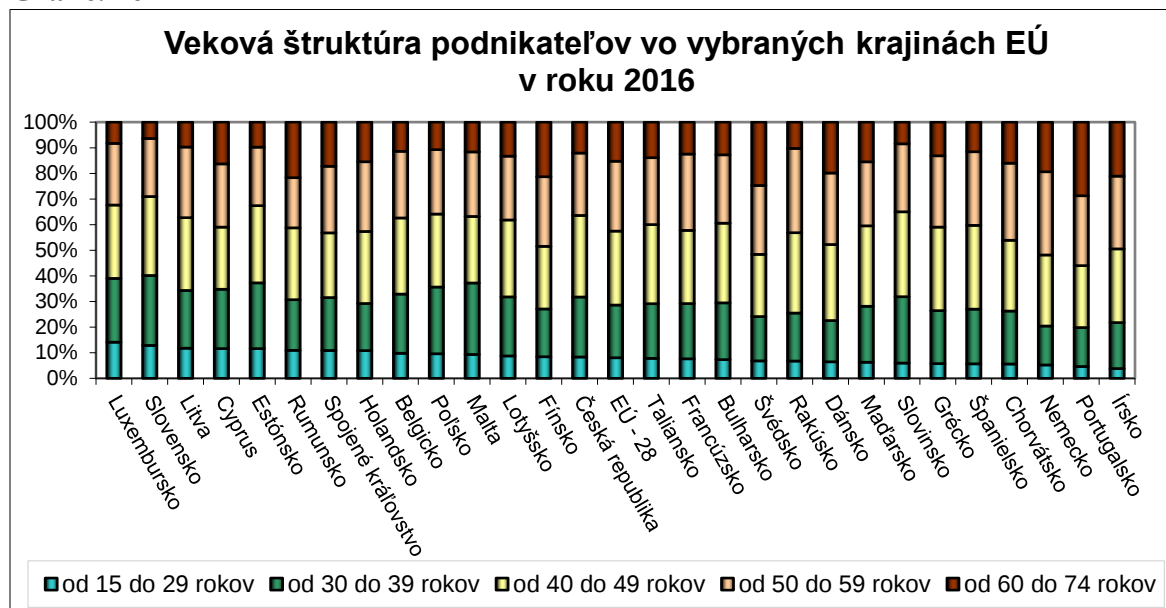
4.1 Porovnanie vekovej štruktúry podnikateľov v SR s ostatnými krajinami EÚ

V rámci porovnania vekovej štruktúry slovenských podnikateľov s vybranými krajinami EÚ sa Slovensko vyznačuje vyšším zastúpením podnikateľov v mladších vekových skupinách.

V roku 2016 bolo podľa údajov Eurostatu na Slovensku z celkového počtu obyvateľov vykonávajúcich podnikateľskú aktivitu 12,8 % (o 4,8 p. b. viac ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 15 do 29 rokov, 27,3 % (o 6,7 p. b. viac ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 30 do 39 rokov a 30,8 % (o 2,0 p. b. viac ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 40 do 49 rokov.

Naopak vo vekovej kategórii nad 50 rokov dosahuje Slovensko najnižšie zastúpenie podnikateľov spomedzi porovnávaných krajín, čo svedčí o nízkej podnikateľskej aktivite vyšších vekových skupín obyvateľstva Slovenska. Vo vekovej kategórii od 50 do 59 rokov bolo na Slovensku 22,6 % podnikateľov (o 4,6 p. b. menej ako v EÚ) a 6,4 % podnikateľov vo vekovej kategórii od 60 do 74 rokov (o 8,9 p. b. menej ako v EÚ).

Graf č. 16

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

5. Štruktúra mladých podnikateľov – fyzických osôb vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov

Nárast zastúpenia mladých podnikateľov pokračoval aj v roku 2016. V medziročnom porovnaní došlo k zvýšeniu ich podielu na celkovom počte FO - podnikateľov o 0,8 p. b. na 13,9 %.

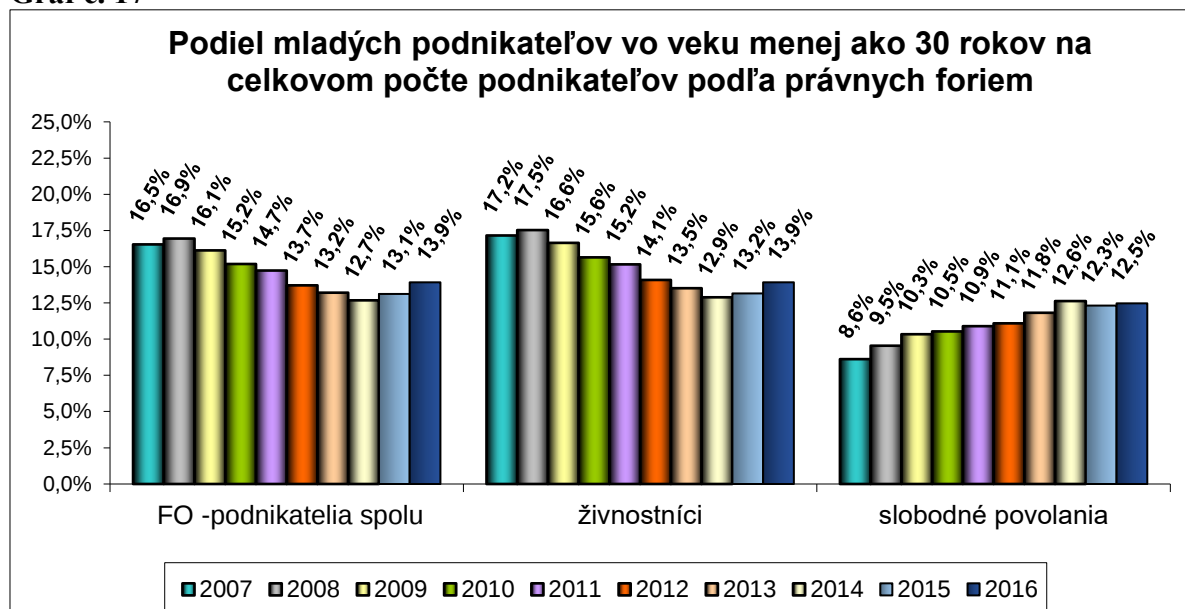
Nárast zastúpenia mladých podnikateľov súvisel predovšetkým s pomerne výrazným nárastom podielu mladých v skupine začínajúcich podnikateľov (z 40,1 % v roku 2015 na 47,2 % v roku 2016).

Najvyššie zastúpenie mladých podnikateľov v rámci jednotlivých právnych foriem bolo zaznamenané v kategórii samostatne hospodáriaci roľníci (18,8 %). Podstatne nižší podiel mladých podnikateľov bol dosiahnutý v rámci živnostníkov (13,9 %) a osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (12,3 %). Nárast zastúpenia mladých podnikateľov v rámci kategórie samostatne hospodáriaci roľníci (z 13,8 % na 18,8 %) pravdepodobne súvisí aj s novou podporou podnikania mladých farmárov, ktorú Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR spustilo od roku 2015.

V medziročnom porovnaní sa zvýšilo zastúpenie mladých v rámci všetkých právnych foriem, pričom najvýraznejšie u samostatne hospodáriacich roľníkov (o 5,0 p. b.). U živnostníkov sa ich podiel zvýšil o 0,8 p. b. a u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach o 0,2 p. b.

Napriek medziročnému zastúpeniu je však podiel malých oproti roku 2007 stále nižší o 2,6 p. b.

Graf č. 17

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

Pre rodové zloženie mladých podnikateľov je taktiež charakteristické dominantné zastúpenie mužov. Muži tvoria viac ako tri štvrtiny (76,3 %) z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov a ženy predstavujú 23,7 % podiel, čo je však o 5,1 p. b. menej ako u fyzických osôb – podnikateľov spolu.

Plnenie rodičovských povinností zo strany žien vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov sa prirodzene odráža na nižšej miere podnikania žien v tomto veku.

V rámci jednotlivých právnych foriem dosahovali ženy – podnikateľky vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov najväčšie zastúpenie u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (47,7 %). 33,0 % mali ženy zastúpenie v rámci samostatne hospodáriacich roľníkov a 22,2 % v rámci kategórie živnostníkov.

Tab. č. 2: Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov podľa právnej formy

Rod/právna forma	spolu FO – podnikatelia	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania
muž	76,3%	77,8%	67,0%	52,3%
žena	23,7%	22,2%	33,0%	47,7%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvová štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov podľa jednotlivých odvetví je uvedená v tabuľke č. 3 a v grafe č. 18.

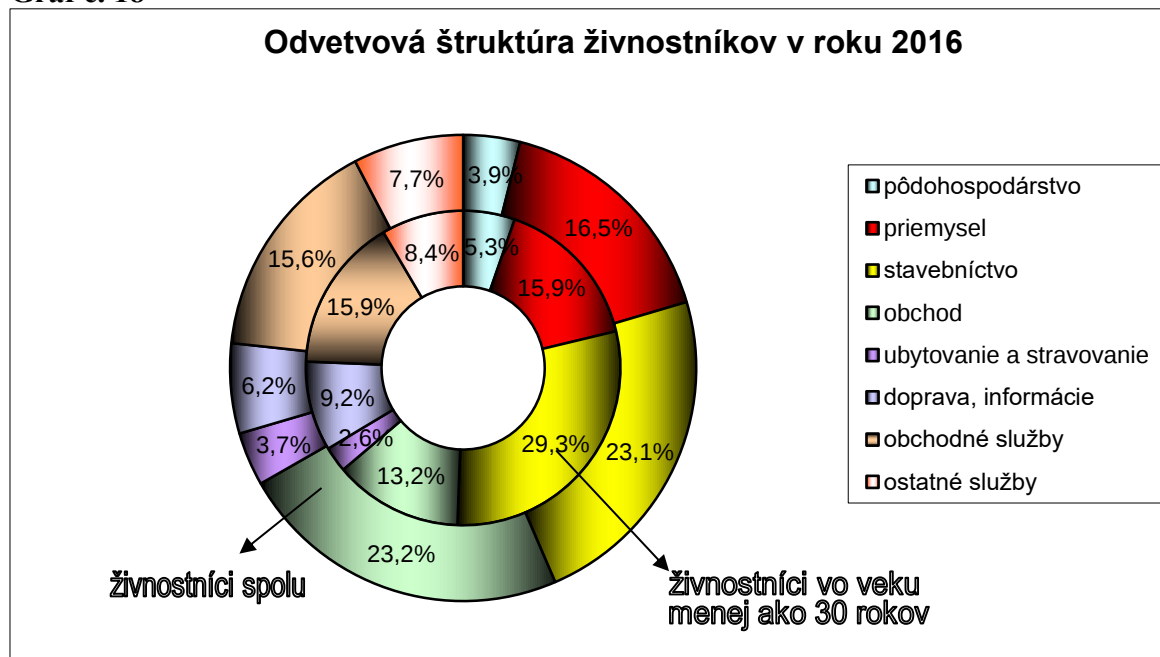
Z pohľadu jednotlivých odvetví **najviac živnostníkov vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov podniká v stavebníctve** (29,3 %, čo je o 6,2 p. b. viac ako u živnostníkov spolu), **v priemysle** (15,9 %), **v obchodných službách** (15,9 %) a **v obchode** (13,2 %, čo je o 10,0 p. b. menej ako u živnostníkov spolu). Naopak najmenej živnostníkov vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov pôsobí v oblasti ubytovania a stravovania (2,6 %), v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (9,2 %), v ostatných službách (8,4 %) a v pôdohospodárstve (5,3 %).

Tab. č. 3: Odvetvová štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien v jednotlivých odvetviach – živnostníci spolu a živnostníci vo veku menej ako 30 rokov

Odvetvie	odvetvová štruktúra		zastúpenie žien	
	živnostníci spolu	živnostníci vo veku menej ako 30 rokov	živnostníci spolu	živnostníci vo veku menej ako 30 rokov
pôdohospodárstvo	3,9%	5,3%	12,4%	13,3%
priemysel	16,5%	15,9%	13,6%	7,3%
stavebníctvo	23,1%	29,3%	2,0%	2,3%
obchod	23,2%	13,2%	38,9%	35,2%
ubytovanie a stravovanie	3,7%	2,6%	41,0%	43,7%
doprava, informácie	6,2%	9,2%	14,9%	11,2%
obchodné služby	15,6%	15,9%	49,9%	44,5%
ostatné služby	7,7%	8,4%	65,3%	68,4%
Spolu	100,0%	100,0%	27,5%	22,2%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Graf č. 18

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najvyššie zastúpenie dosahujú ženy živnostníčky vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov v odvetví ostatných služieb (68,4 %). V obchodných službách dosahujú 44,5 %, v ubytovaní a stravovaní 43,7 % a v obchode 35,2 %. Naopak najmenšie zastúpenie vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov majú ženy v stavebníctve (2,3 %), v priemysle (7,3 %) a v pôdohospodárstve (13,3 %).

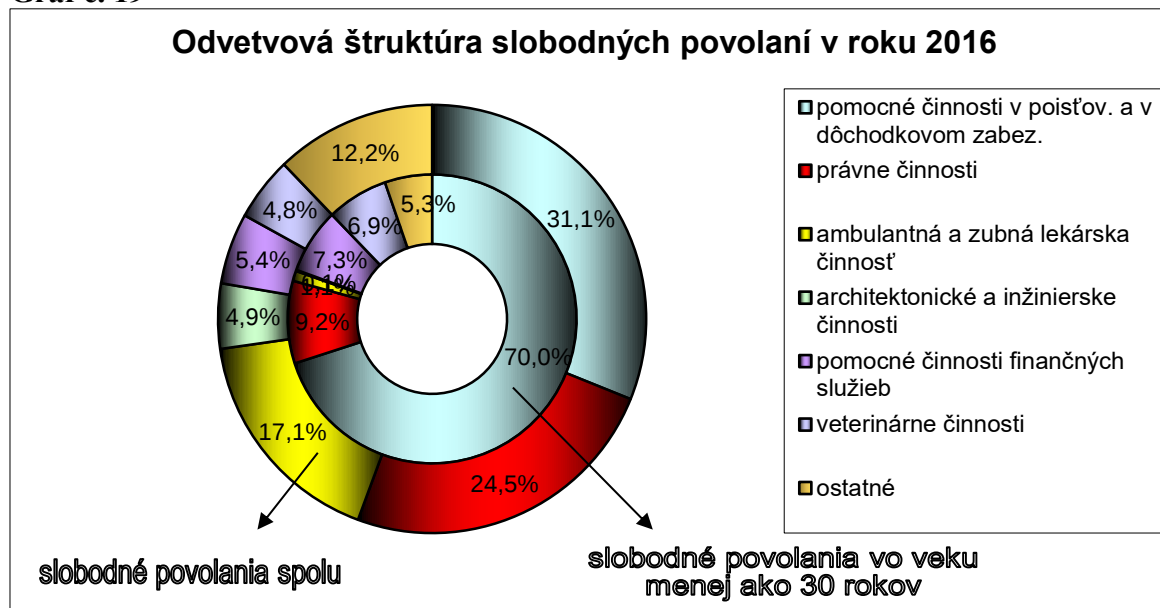
Na základe prezentovaných hodnôt v tabuľke č. 3 môžeme skonštatovať nasledovné:

- pre živnostníkov vo veku menej ako 30 rokov sú atraktívnejšie oblasti pre podnikanie v porovnaní so živnostníkmi spolu: stavebníctvo, doprava, informačné a komunikačné činnosti, pôdohospodárstvo a ostatné služby,
- zastúpenie žien vo veku menej ako 30 rokov, v porovnaní so živnostníkmi spolu, je vyššie najmä v odvetví ostatných služieb a v ubytovaní a stravovaní.

Viac ako dve tretiny (70 %) osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach vo veku menej ako 30 rokov pôsobili v oblasti pomocných činností v poisťovníctve a v dôchodkovom zabezpečení (zastúpenie žien bolo 52,2 %), 9,2 % osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach vo veku menej ako 30 rokov pôsobilo v oblasti právnych činností (zastúpenie žien bolo 48,8 %) a 7,3 % (zastúpenie žien bolo 47,0 %) pôsobilo v oblasti pomocných činností finančných služieb a 6,9 % osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach vo veku menej ako 30 rokov pôsobilo v oblasti veterinárnych činností (zastúpenie žien bolo 78,6 %).

V porovnaní so štruktúrou oblastí pôsobenia slobodných povolání spolu, pôsobia osoby mladšie ako 30 rokov vo väčšej miere v oblasti pomocných činností v poisťovníctve a v dôchodkovom zabezpečení a v oblasti pomocných činností finančných služieb a naopak, najmenej atraktívnou oblasťou pre túto skupinu mladých podnikateľov je oblasť architektonických a inžinierskych činností a ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti.

Graf č. 19

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Regionálna štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov podľa jednotlivých regiónov je uvedená v tabuľke č. 4 a v grafe č. 20 a č. 21. **Viac ako jedna pätina živnostníkov vo veku menej ako 30 rokov pôsobila na konci roka 2016 v Žilinskom kraji (20,4 %).** Ostatné kraje sa podieľali na celkovom počte živnostníkov vo veku menej ako 30 rokov v intervale od 8,8 % v Košickom kraji, do 17,6 % v Prešovskom kraji. Najvyššie zastúpenie mali ženy – živnostníčky vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov v Bratislavskom kraji (33,4 %), v Trnavskom kraji (26,6 %), v Košickom kraji (25,5 %) a v Banskobystrickom kraji (24,5 %).

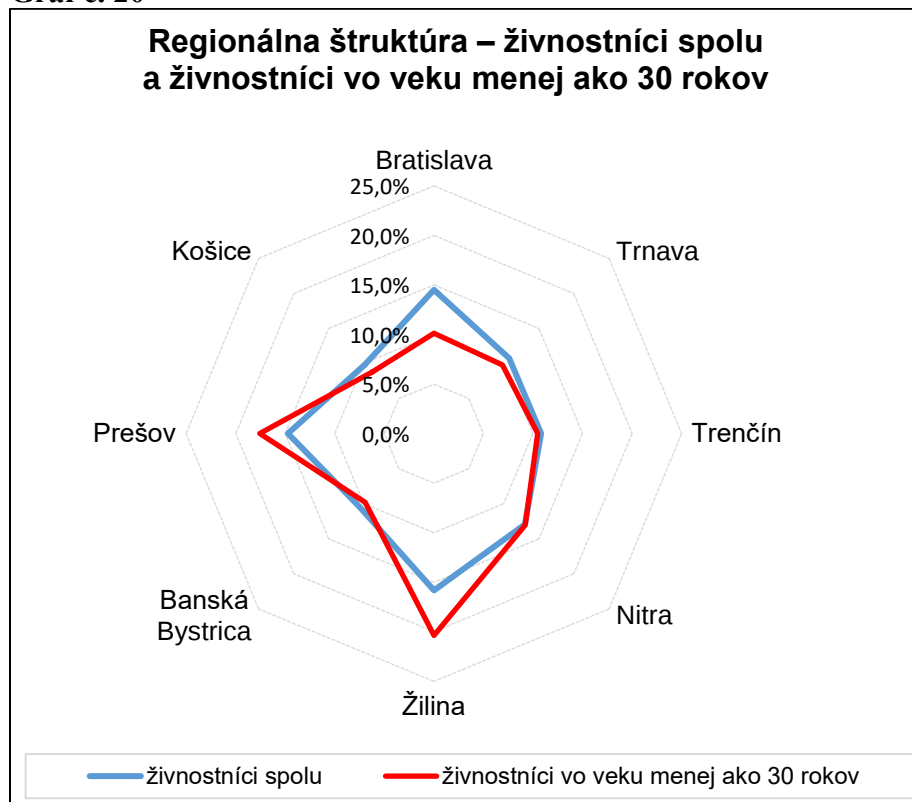
Tab. č. 4: Regionálna štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien v jednotlivých regiónoch – živnostníci spolu a živnostníci vo veku menej ako 30 rokov

Región	regionálna štruktúra		zastúpenie žien	
	živnostníci spolu	živnostníci vo veku menej ako 30 rokov	živnostníci spolu	živnostníci vo veku menej ako 30 rokov
Bratislava	14,5%	10,1%	35,7%	33,4%
Trnava	10,7%	9,8%	27,3%	26,6%
Trenčín	10,8%	10,5%	27,4%	24,1%
Nitra	13,0%	13,0%	26,9%	22,6%
Žilina	15,8%	20,4%	22,4%	15,6%
Banská Bystrica	10,5%	9,8%	29,5%	24,5%
Prešov	14,7%	17,6%	21,4%	16,8%
Košice	9,9%	8,8%	31,4%	25,5%
Spolu	100,0%	100,0%	27,5%	22,2%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V rámci regionálnej štruktúry živnostníkov vo veku menej ako 30 rokov je zreteľné vyššie zastúpenie Žilinského (o 4,5 p. b.) a Prešovského kraja (o 2,8 p. b.), v porovnaní so živnostníkmi spolu. Naopak výrazne nižšie zastúpenie v rámci mladých živnostníkov dosiahol najmä Bratislavský kraj (o 4,4 p. b.). Porovnanie regionálnej štruktúry živnostníkov v roku 2016 je znázornené aj v grafe č. 20.

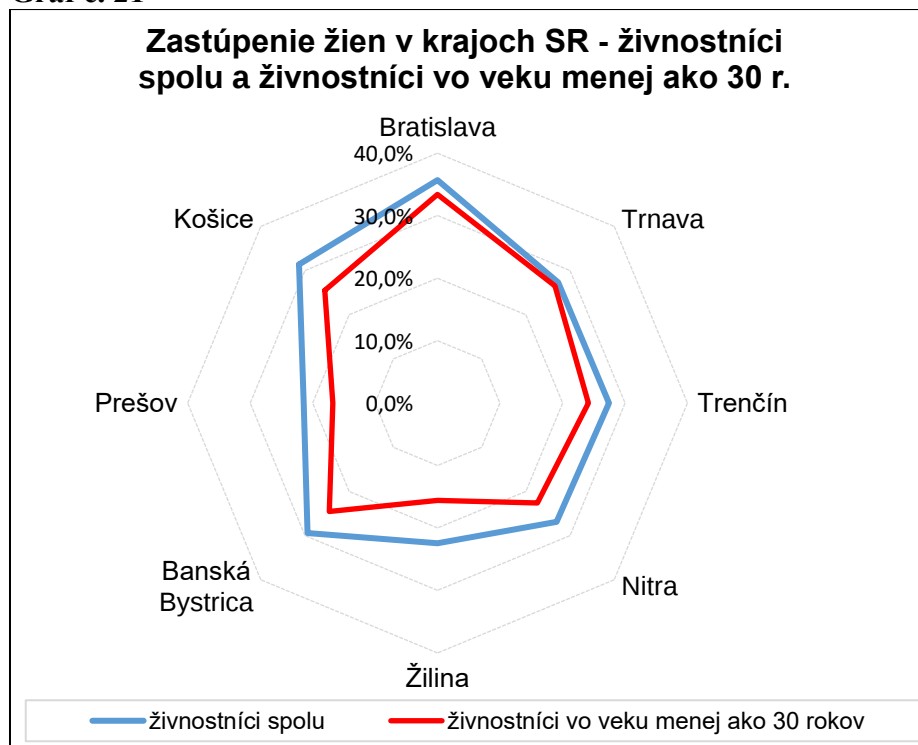
Graf č. 20

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Zastúpenie žien v rámci živnostníkov vo veku menej ako 30 rokov, v porovnaní so živnostníkmi spolu, je nižšie vo všetkých krajoch SR, pričom najvýraznejší rozdiel je dosahovaný v Žilinskom a Prešovskom kraji (graf č. 21).

Graf č. 21

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Regionálna štruktúra osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a zastúpenie žien vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov podľa jednotlivých regiónov je uvedená v tabuľke č. 5. Najviac osôb podnikajúcich ako slobodné povolania vo veku menej ako 30 rokov pôsobilo na konci roka 2016 v Bratislavskom (15,2 %) v Banskobystrickom kraji (14,7 %) a v Nitrianskom kraji (14,6 %). Najvyššie zastúpenie mali ženy podnikajúce ako slobodné povolania vo veku menej ako 30 rokov v Žilinskom (59,9 %), v Trenčianskom kraji (57,3 %) a v Banskobystrickom kraji (57,1 %).

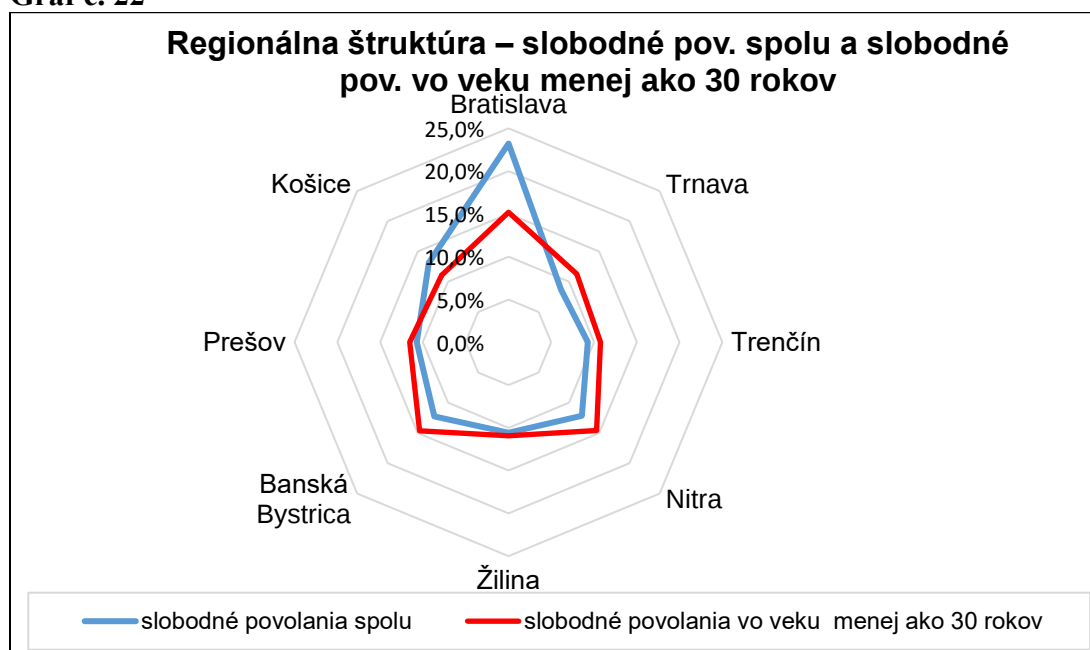
Tab. č. 5: Regionálna štruktúra osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a zastúpenie žien v jednotlivých regiónoch – slobodné povolania spolu a sl. povolania vo veku menej ako 30 rokov

Región	regionálna štruktúra		zastúpenie žien	
	slobodné povolania spolu	slobodné povolania vo veku menej ako 30 rokov	slobodné povolania spolu	slobodné povolania vo veku menej ako 30 rokov
Bratislava	23,2%	15,2%	41,9%	39,7%
Trnava	8,7%	11,3%	56,5%	56,9%
Trenčín	9,3%	10,8%	59,0%	57,3%
Nitra	12,1%	14,6%	57,4%	50,3%
Žilina	10,6%	10,9%	56,6%	59,9%
Banská Bystrica	12,3%	14,7%	55,1%	57,1%
Prešov	10,7%	11,5%	51,5%	52,3%
Košice	13,1%	11,1%	53,3%	49,0%
Spolu	100,0%	100,0%	52,3%	52,3%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V grafe č. 22 je znázornené porovnanie regionálnej štruktúry slobodných povolaní. V rámci regionálnej štruktúry slobodných povolaní vo veku menej ako 30 rokov je zreteľné vyššie zastúpenie predovšetkým Trnavského kraja (o 2,6 p. b.), Banskobystrického kraja (o 2,4 p. b.), či Nitrianskeho kraja (2,4 p. b.). Naopak Bratislavský (o 8,0 p. b.) a Košický kraj (o 2,1 p. b.) dosahujú nižšie zastúpenie v porovnaní so slobodnými povolaniami spolu.

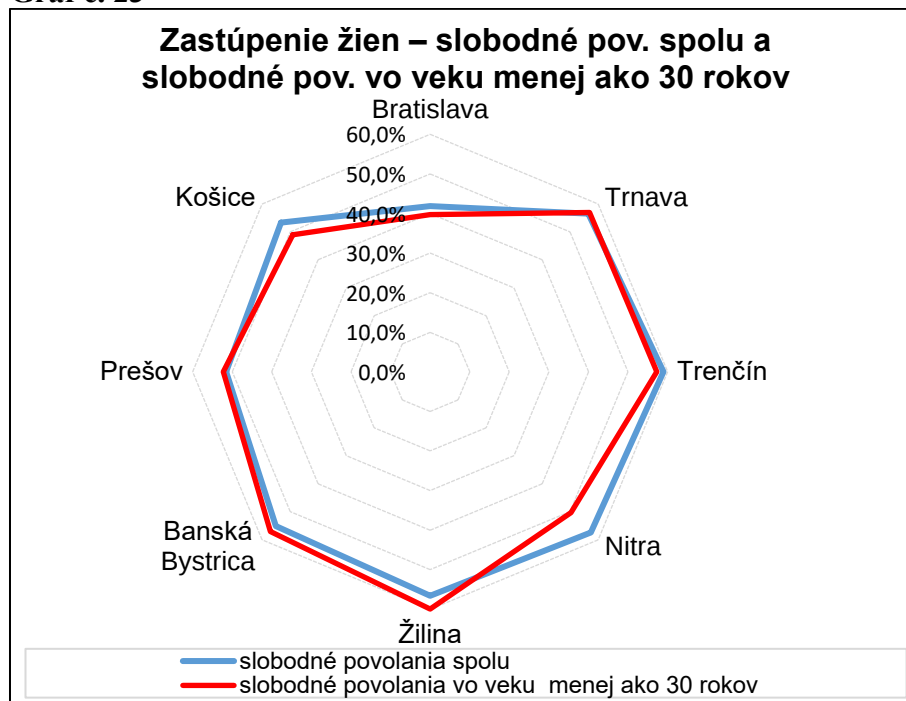
Graf č. 22

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Zastúpenie žien v rámci slobodných povolání vo veku menej ako 30 rokov, v porovnaní so slobodnými povolániami spolu, sa výrazne neodlišuje (graf č. 23). Nižšie zastúpenie majú ženy vo veku menej ako 30 rokov najmä v Košickom (o 4,3 p. b.) a v Nitrianskom (o 7,1 p. b.).

Graf č. 23

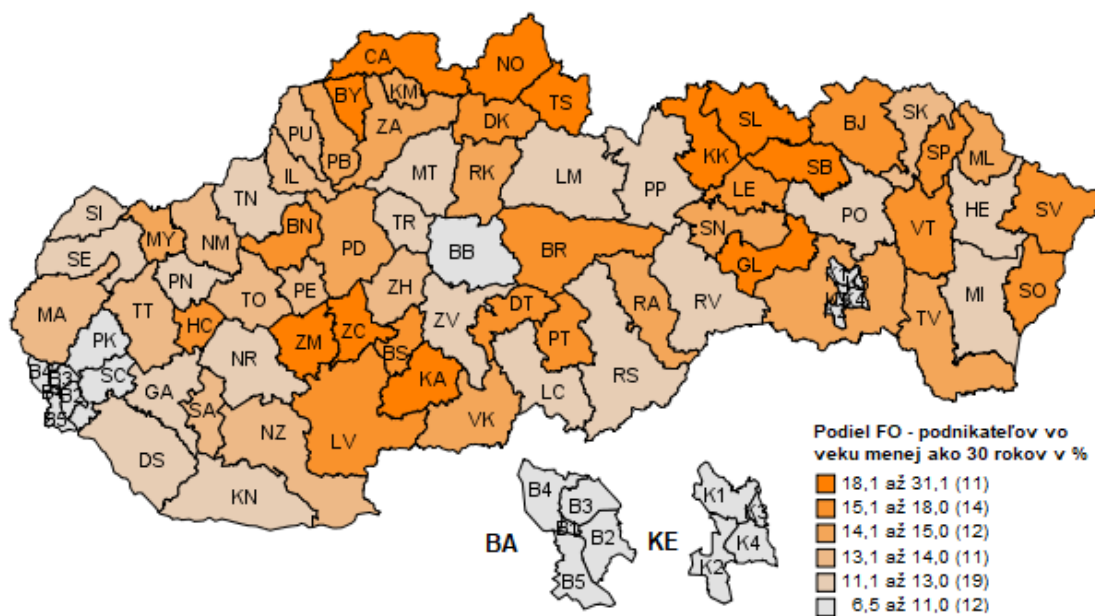
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podiel FO – podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov na celkovom počte FO – podnikateľov v jednotlivých okresoch SR v roku 2016 je znázornený v mape č. 3. **Medzi regióny s najvyšším podielom podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov patria okresy severného a severovýchodného Slovenska ako Námestovo (31,1 %), Sabinov (23,1 %), Tvrdošín (22,9 %), Stará Ľubovňa (21,8 %), Kežmarok, Gelnica (zhodne po 20,9 %), Bytča (18,9 %) a Čadca (18,5 %).** Pomerne výrazné zastúpenie však dosahujú aj vo vybraných okresoch Nitrianskeho a Banskobystrického kraja ako Zlaté Moravce (19,4 %), Krupina (18,3 %) a Žarnovica (18,2 %).

Najmenšie zastúpenie mladých podnikateľov (podiel od 6,5 % do 10,9 %) je dosahované v okresoch v rámci miest Bratislava a Košice, ale aj v okresoch Pezinok, Senec a Banská Bystrica.

Mapa č. 3

Podiel FO - podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov na celkovom počte FO - podnikateľov v okresoch SR v roku 2016

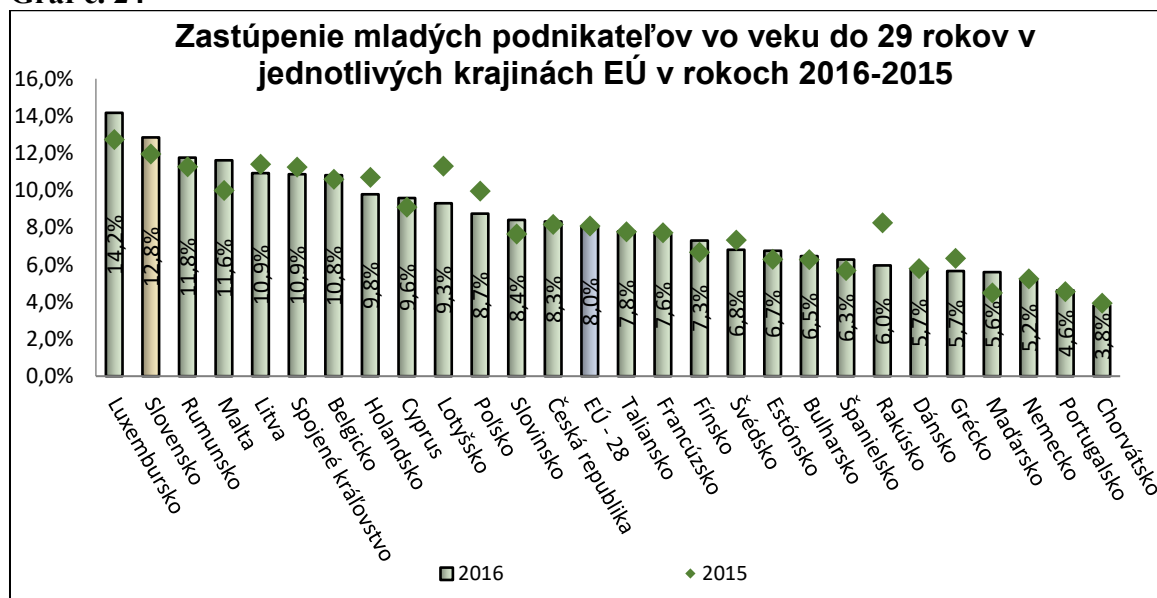
Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

5.1 Porovnanie zastúpenia mladých podnikateľov v SR s ostatnými krajinami EÚ

Zastúpenie mladých podnikateľov na Slovensku sa v medziročnom porovnaní zvýšilo aj podľa údajov a metodiky Eurostatu. Slovensko sa naďalej zaraďuje medzi krajiny s **najvyšším zastúpením mladých podnikateľov vo veku do 29 rokov**.

V roku 2016 dosiahol na Slovensku podiel týchto podnikateľov 12,8 %, čo je o viac ako polovicu vyšší podiel ako v rámci EÚ-28 (8,0 %). Najvyššie zastúpenie mladých podnikateľov vo veku do 29 rokov bolo zaznamenané v Luxembursku (14,2 %), následne na Slovensku, v Rumunsku (11,8 %), na Malte (11,6 %), Litve a v Spojenom kráľovstve (zhodne po 10,9 %). Z jednotlivých krajín V4 dosiahol podiel mladých podnikateľov vo veku do 29 rokov v Poľsku 8,7 %, v Českej republike 8,3 % a v Maďarsku 5,6 %.

Graf č. 24

Zdroj: Eurostat, the European Union Labour Force Survey, spracované SBA

5.2 Vybrané postoje mladých obyvateľov k podnikaniu (na základe výsledkov prieskumu GEM)

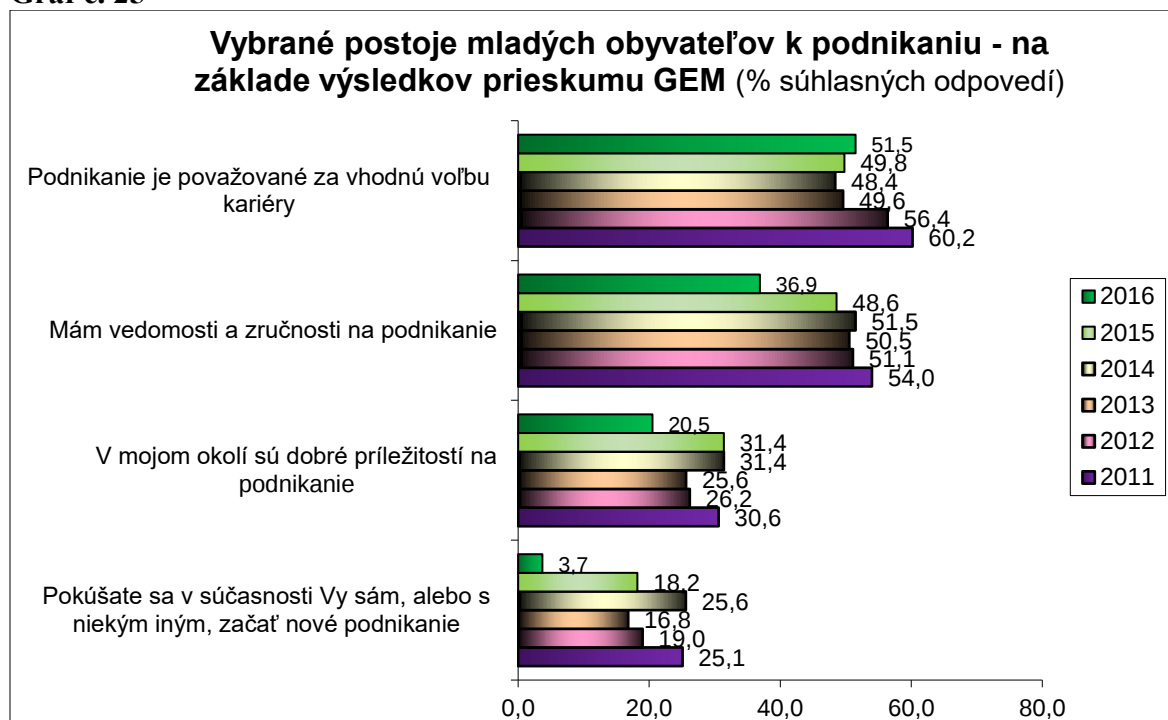
Podľa výsledkov prieskumu GEM viac ako polovica (51,5 %) mladých obyvateľov vo veku menej ako 30 rokov považuje podnikanie za vhodnú kariérnu voľbu. Od roku 2014 dochádza každoročne k nárastu zastúpenia mladých, ktorí podnikateľskú kariéru vnímajú pozitívne.

Viac ako jedna tretina (36,9 %) mladých obyvateľov zapojených v prieskume si myslí, že disponuje vhodnými zručnosťami a vedomosťami pre začatie podnikateľskej činnosti. Sebavedomie podnikateľských schopností mladých však medziročne výrazne pokleslo (z 48,6 % v roku 2015) a dosiahlo najnižšiu úroveň v rámci sledovaného obdobia.

Viac ako jedna pätina (20,5 %) mladých na Slovensku vníma vhodné príležitosti na podnikanie vo svojom okolí. Vnímanie vhodných príležitostí na podnikanie v kategórii mladých obyvateľov sa medziročne znížilo z 31,4 % na 20,5 %.

Podľa výsledkov prieskumu sa počiatočná podnikateľská aktivita mladých v roku 2016 výrazne prepadla. V medziročnom porovnaní sa percento mladých, ktorí sa sami alebo s niekým iným pokúšajú začať podnikateľskú činnosť znížilo z 18,2 % na 3,7 %.

Graf č. 25

Zdroj: SBA, spracované na základe výsledkov GEM prieskumu

6. Štruktúra fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov

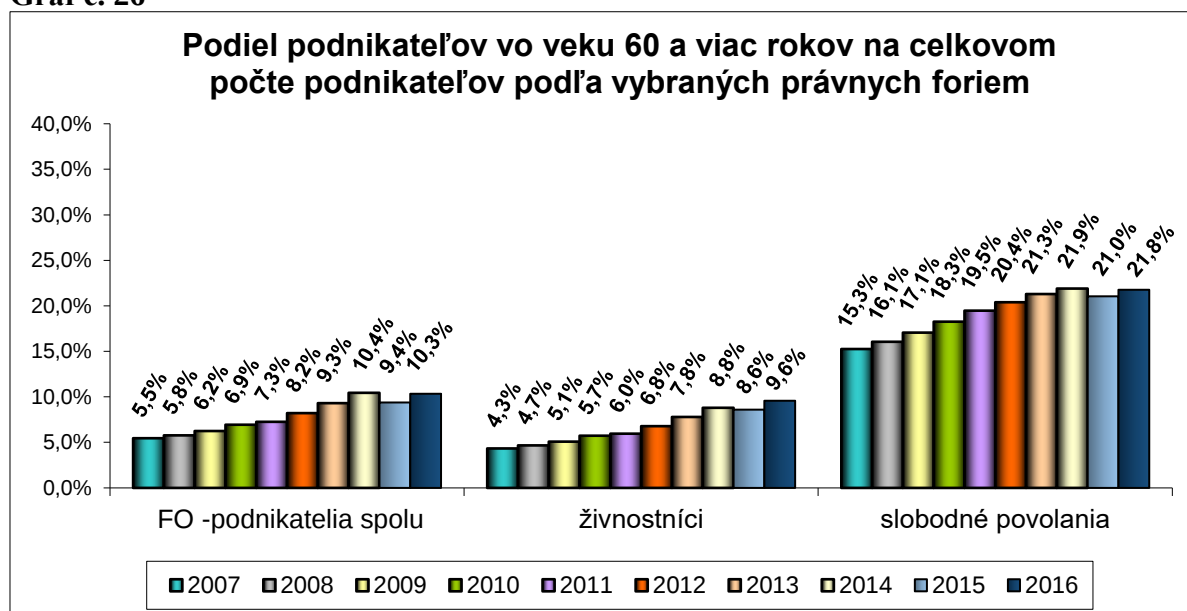
Demografický vývoj obyvateľstva Slovenska sa vyznačuje postupným starnutím obyvateľstva, ktoré sa prejavuje početným, ako aj relatívnym nárastom populácie vyšších vekových skupín obyvateľstva. V súvislosti s uvedeným vývojom sa stále viac dostáva do popredia otázka využitia ekonomického potenciálu seniorov.

Seniorov označuje za cenný zdroj podnikania aj Európska komisia v „Akčnom pláne pre podnikanie 2020“. Zapájanie seniorov do zakladania podnikov a do podpory nových a existujúcich podnikateľov môže maximalizovať skúsenosti a know-how, ktorými títo ľudia disponujú a ktoré by mohli zostať nevyužívané. Podnikatelia na dôchodku vďaka svojim skúsenostiam môžu jednoduchšie založiť a viesť podnik ako v prípade neskúseného zakladateľa.⁴

V roku 2016 sa v kategórii fyzických osôb – podnikateľov po predchádzajúcom poklese opätovne zvýšilo zastúpenie podnikateľov vo veku 60 a viac rokov. Oproti roku 2015 sa ich podiel zvýšil o 0,9 p. b na 10,3 %.

V medziročnom porovnaní sa nárast podnikateľov vo veku 60 a viac rokov prejavil vo väčšine právnych foriem podnikateľov, okrem samostatne hospodáriacich roľníkov (pokles o 2,5 p. b.) V prípade živnostníkov sa zastúpenie starších podnikateľov zvýšilo o 1,0 p. b. a v prípade slobodných povolání o 0,8 p. b. Najvyššie zastúpenie podnikateľov vo veku 60 a viac rokov je naďalej dosahované v kategórii osôb podnikajúcich formou slobodných povolání (21,8 %) a u samostatne hospodáriacich roľníkov (17,0 %). V rámci živnostníkov dosiahlo zastúpenie tejto vekovej skupiny 9,6 %.

Graf č. 26

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

⁴ **Zdroj:** Európska komisia 2013: Akčný plán pre podnikanie 2020

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0795:FIN:EN:PDF>

Viac ako dve tretiny (67,2 %) z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov vo veku 60 a viac rokov tvorili muži a takmer jednu tretinu ženy (32,8 %, čo je o 4,0 p. b. viac ako u fyzických osôb – podnikateľov spolu). V rámci jednotlivých právnych foriem dosahovali ženy – podnikateľky vo vekovej kategórii 60 a viac rokov najväčšie zastúpenie u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (49,1 %). 31,0 % podiel mali ženy v rámci živnostníkov a 21,2 % v rámci kategórie samostatne hospodáriacich roľníkov.

Tab. č. 6: Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov podľa právnej formy v roku 2016

Rod/právna forma	spolu FO – podnikatelia	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania
muž	67,2%	69,0%	78,8%	50,9%
žena	32,8%	31,0%	21,2%	49,1%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvová štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien vo vekovej kategórii 60 a viac rokov je uvedená v tabuľke č. 7 a v grafe č. 27. **Viac ako jedna štvrtina živnostníkov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov podniká v obchode** (28,2 %, čo je o 5,0 p. b. viac ako u živnostníkov spolu). Viac ako jedna pätina v **obchodných službách** (21,4 %, čo je o 5,8 p. b. viac ako u živnostníkov spolu) a 15,2 % **v priemysle**. Naopak najmenej živnostníkov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov pôsobí v oblasti pôdohospodárstva (2,5 %), v ubytovaní a stravovaní (5,4 %) a v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (4,4 %).

Tab. č. 7: Odvetvová štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien v jednotlivých odvetviach – živnostníci spolu a živnostníci vo veku 60 a viac rokov v roku 2016

Odvetvie	odvetvová štruktúra		zastúpenie žien	
	živnostníci spolu	živnostníci vo veku 60 a viac rokov	živnostníci spolu	živnostníci vo veku 60 a viac rokov
pôdohospodárstvo	3,9%	2,5%	12,4%	13,2%
priemysel	16,5%	15,2%	13,6%	18,1%
stavebníctvo	23,1%	14,6%	2,0%	2,1%
obchod	23,2%	28,2%	38,9%	39,9%
ubytovanie a stravovanie	3,7%	5,4%	41,0%	43,0%
doprava, informácie	6,2%	4,4%	14,9%	16,7%
obchodné služby	15,6%	21,4%	49,9%	40,9%
ostatné služby	7,7%	8,4%	65,3%	54,2%
Spolu	100,0%	100,0%	27,5%	31,0%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

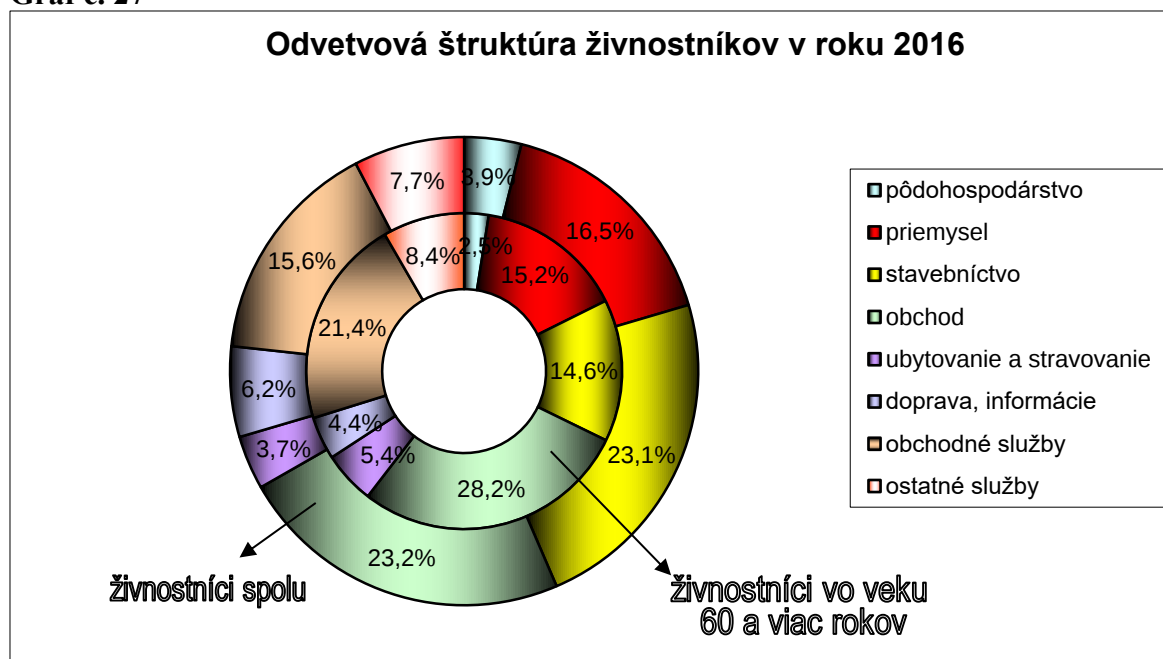
Najväčšie zastúpenie dosahujú ženy živnostníčky vo vekovej kategórii 60 a viac rokov v odvetví ostatných služieb (54,2 %), v ubytovaní a stravovaní (43,0 %) a v obchode (39,9 %). Naopak najmenšie zastúpenie vo vekovej kategórii 60 a viac rokov majú ženy v stavebníctve (2,1 %), v pôdohospodárstve (13,2 %) a v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (16,7 %).

Na základe prezentovaných hodnôt v tabuľke č. 7 je možné skonštatovať nasledovné:

- pre živnostníkov vo veku 60 a viac rokov sú atraktívnejšie oblasti pre podnikanie v porovnaní so živnostníkmi spolu: obchodné služby, obchod, ubytovanie a stravovania a ostatné služby,

- zastúpenie žien vo veku 60 a viac rokov, v porovnaní so živnostníkmi spolu, je vyššie vo všetkých odvetviach okrem obchodných a ostatných služieb.

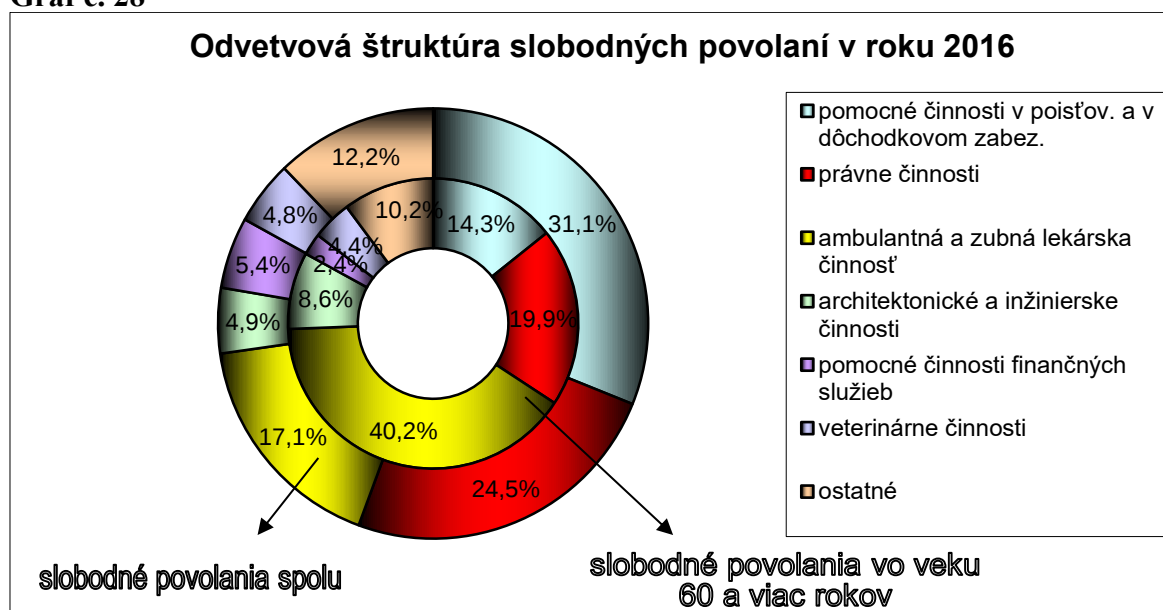
Graf č. 27

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

40,2 % osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach vo veku 60 a viac rokov pôsobilo v oblasti ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti, (zastúpenie žien bolo 62,9 %), takmer každý piaty (19,9 %) podnikateľ vo veku 60 a viac rokov pôsobil v oblasti právnych činností (zastúpenie žien bolo 37,5 %) a 14,3 % podnikateľov vo veku 60 a viac rokov pôsobilo v oblasti pomocných činností v poisťovníctve a v dôchodkovom zabezpečení (zastúpenie žien bolo 67,1 %). V porovnaní so štruktúrou oblastí pôsobenia slobodných povolání spolu, pôsobia osoby vo veku 60 a viac rokov vo väčšej miere v oblasti ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti a v oblasti architektonických a inžinierskych činností.

Graf č. 28

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Regionálna štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien vo vekovej kategórii 60 a viac rokov podľa jednotlivých regiónov je uvedená v tabuľke č. 8. **Každý piaty živnostník vo veku 60 a viac rokov pôsobil v Bratislavskom kraji (20,8 %).** Ostatné kraje sa podieľali na celkovom počte živnostníkov vo veku 60 a viac rokov v intervale od 10,4 % v Trnavskom kraji do 12,3 % v Nitrianskom kraji. Vyššie zastúpenie ako v rámci celej SR mali ženy – živnostníčky vo vekovej kategórii 60 a viac rokov v Banskobystrickom kraji (33,1 %), v Košickom kraji (33,8 %) a v Bratislavskom kraji (33,4 %).

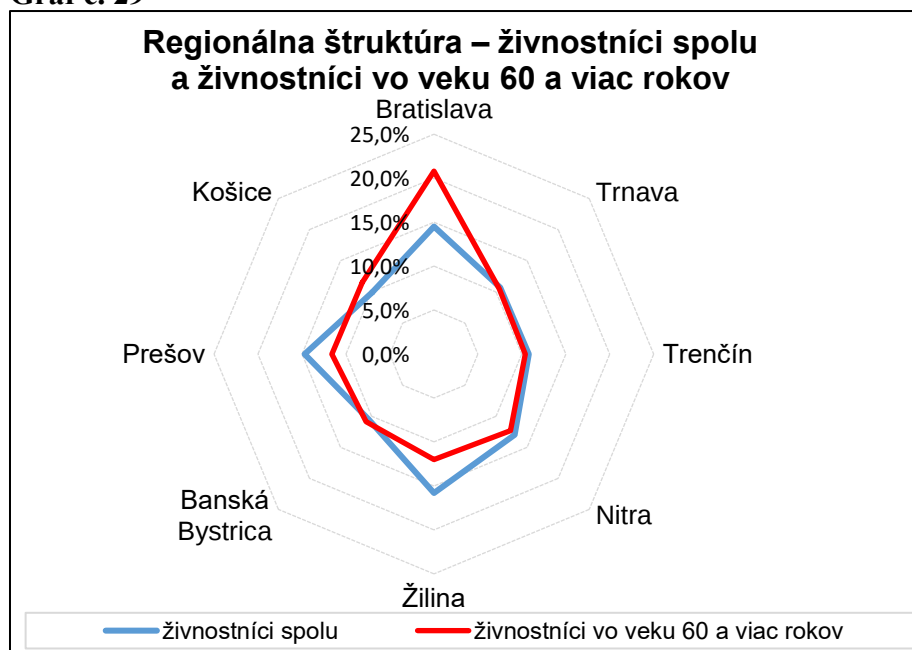
Tab. č. 8: Regionálna štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien v jednotlivých regiónoch – živnostníci spolu a živnostníci vo veku 60 a viac rokov

Región	regionálna štruktúra		zastúpenie žien	
	živnostníci spolu	živnostníci vo veku 60 a viac rokov	živnostníci spolu	živnostníci vo veku 60 a viac rokov
Bratislava	14,5%	20,8%	35,7%	33,4%
Trnava	10,7%	10,5%	27,3%	28,9%
Trenčín	10,8%	10,4%	27,4%	30,5%
Nitra	13,0%	12,3%	26,9%	30,4%
Žilina	15,8%	12,0%	22,4%	30,3%
Banská Bystrica	10,5%	10,9%	29,5%	33,1%
Prešov	14,7%	11,6%	21,4%	25,5%
Košice	9,9%	11,5%	31,4%	33,8%
Spolu	100%	100,0%	27,5%	31,0%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Porovnanie regionálnej štruktúry živnostníkov je znázornené aj v grafe č. 29. Bratislavský a Košický kraj dosahujú v rámci regionálnej štruktúry živnostníkov vo veku 60 a viac rokov vyššie zastúpenie (o 6,3 p. b., resp. o 1,6 p. b.) v porovnaní so živnostníkmi spolu. Naopak nižšie zastúpenie majú v rámci regionálnej štruktúry živnostníkov vo veku 60 a viac rokov najmä Žilinský (o 3,8 p. b.) a Prešovský kraj (o 3,1 p. b.).

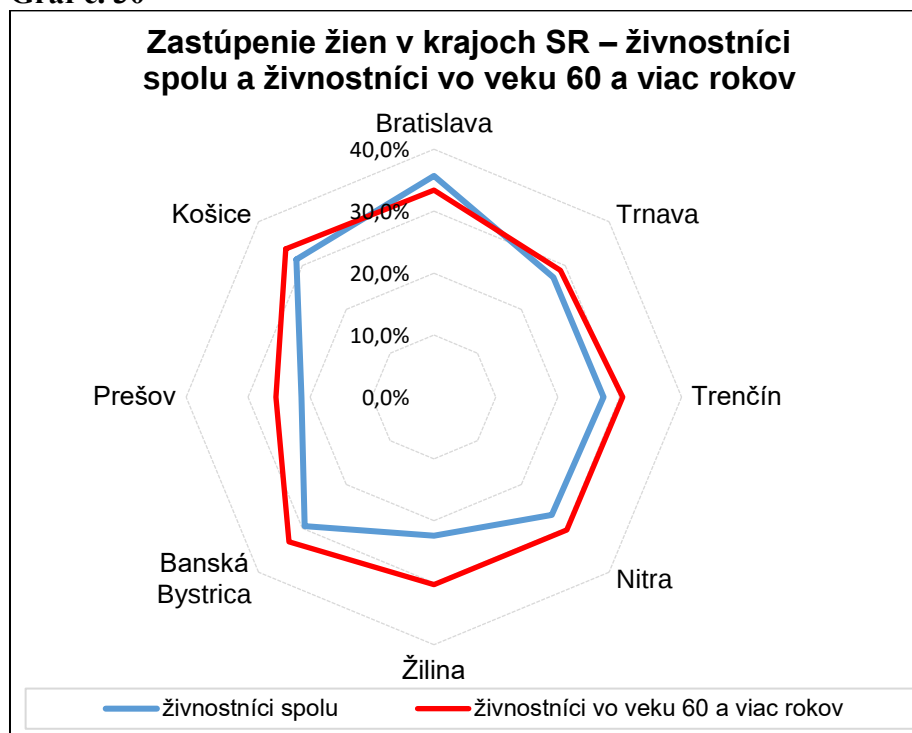
Graf č. 29

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Zastúpenie žien v rámci živnostníkov vo veku 60 a viac rokov, v porovnaní so živnostníkmi spolu, dosahuje vyššie hodnoty takmer vo všetkých krajoch SR, okrem Bratislavského kraja (menej o 2,3 p. b.). Zastúpenie žien v rámci živnostníkov vo veku 60 a viac rokov je v porovnaní s celkovou populáciou živnostníkov vyššie najmä v Žilinskom (o 7,9 p. b.) a v Prešovskom kraji (o 4,1 p. b.).

Graf č. 30

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Regionálna štruktúra osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a zastúpenie žien vo vekovej kategórii 60 a viac rokov podľa jednotlivých regiónov je uvedené v tabuľke č. 9. Najvyšším zastúpením žien v rámci osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach vo veku 60 a viac rokov sa vyznačuje Trnavský kraj (54,3 %), Nitriansky kraj (53,9 %) a Trenčiansky kraj (53,5 %).

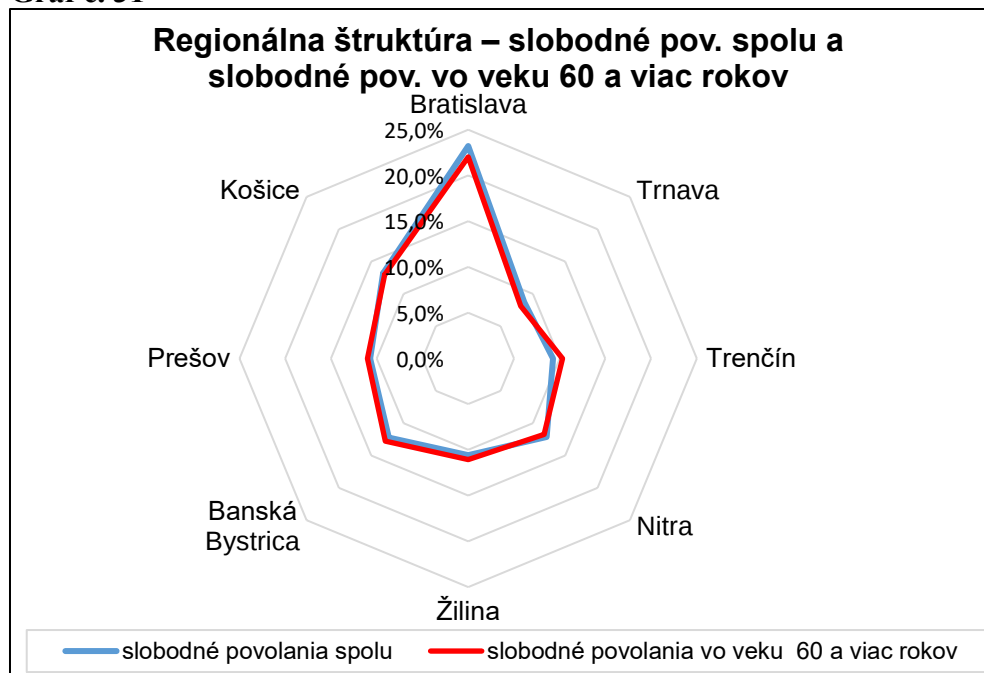
Tab. č. 9: Regionálna štruktúra osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a zastúpenie žien v jednotlivých regiónoch – slobodné povolania spolu a slobodné povolania vo veku 60 a viac rokov

Región	regionálna štruktúra		zastúpenie žien	
	slobodné povolania spolu	slobodné povolania vo veku 60 a viac rokov	slobodné povolania spolu	slobodné povolania vo veku 60 a viac rokov
Bratislava	23,2%	22,0%	41,9%	40,9%
Trnava	8,7%	8,1%	56,5%	54,3%
Trenčín	9,3%	10,3%	59,0%	53,5%
Nitra	12,1%	11,8%	57,4%	53,9%
Žilina	10,6%	11,1%	56,6%	52,8%
Banská Bystrica	12,3%	12,8%	55,1%	49,7%
Prešov	10,7%	11,0%	51,5%	49,2%
Košice	13,1%	12,9%	53,3%	48,3%
Spolu	100,0%	100,0%	52,3%	49,1%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Regionálna štruktúra slobodných povolání spolu a slobodných povolání vo veku 60 a viac rokov nevykazuje výrazné odlišnosti (graf č. 31).

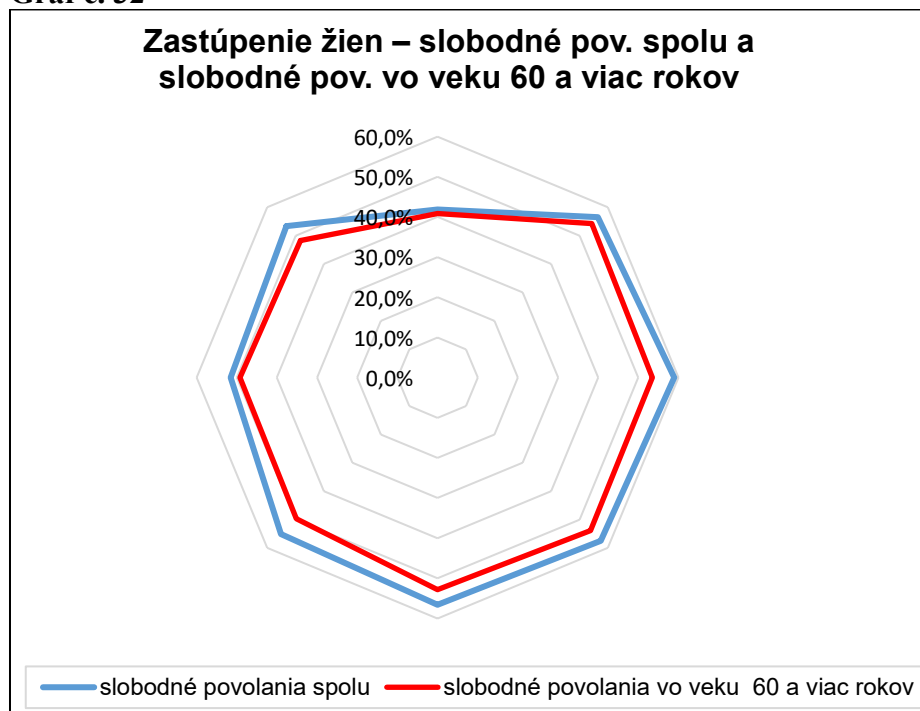
Graf č. 31

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Zastúpenie žien v rámci slobodných povolání vo veku 60 a viac rokov, v porovnaní so slobodnými povolániami spolu, dosahuje nižšie hodnoty vo všetkých krajoch SR, najmä v Trenčianskom (o 5,5 p. b.) a v Banskobystrickom kraji (o 5,4 p. b.).

Graf č. 32

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

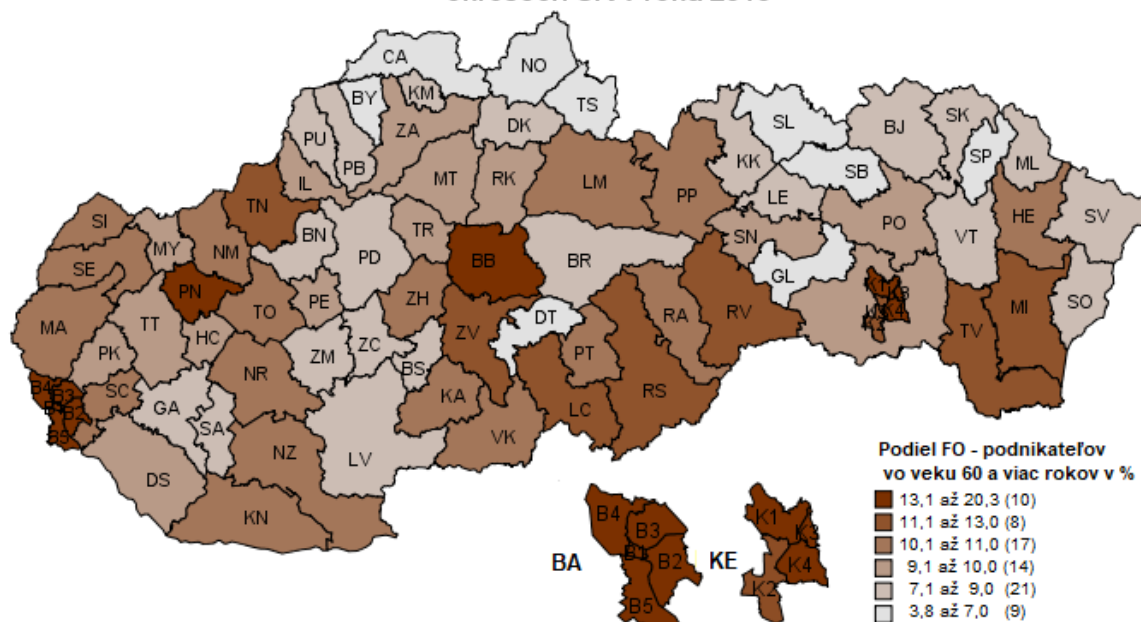
Zastúpenie FO – podnikateľov vo veku 60 a viac rokov v jednotlivých okresoch SR v roku 2016 je znázornené v mape č. 4.

Najvyšší podiel FO – podnikateľov vo veku 60 a viac rokov je v okresoch v rámci hlavného mesta Bratislava (od 13,3 % v BA IV po 19,4 % v BA I) a v okresoch v rámci mesta Košice, ako Košice III (20,3 %), Košice IV (15,9 %), Košice I (14,5 %). Skupinu okresov Slovenska s vysokým podielom FO - podnikateľov vo veku 60 a viac rokov dopĺňajú aj okresy **Banská Bystrica (13,5 %) a Piešťany (13,1 %).**

Okresy severného Slovenska sa naopak vyznačujú najnižším zastúpením FO – podnikateľov vo veku 60 a viac rokov (napr.: Námestovo 3,8 %, Sabinov 4,6 %, Čadca 5,6 %, Stará Ľubovňa 6,1 %, Bytča 6,5 %, Tvrdošín 6,8 % a Stropkov 7,0 %). Nízke zastúpenie starších podnikateľov je však zreteľné aj v okresoch Gelnica (5,7 %) a Detva (7,0 %).

Mapa č. 4

Podiel FO - podnikateľov vo veku 60 a viac rokov na celkovom počte FO - podnikateľov v okresoch SR v roku 2016

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

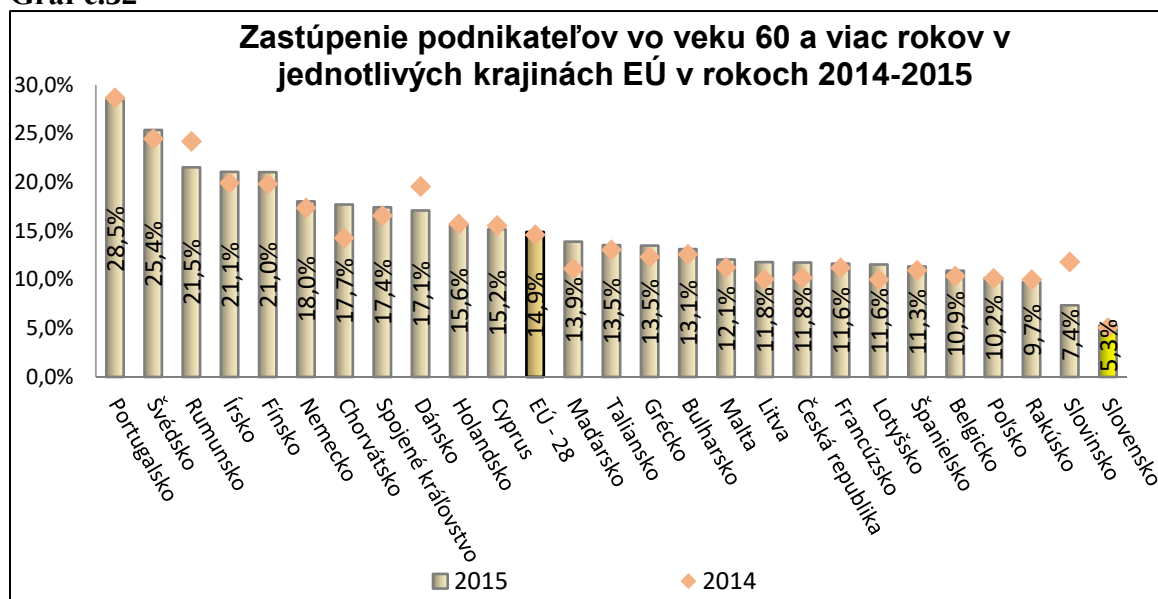
6.1 Porovnanie zastúpenia podnikateľov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov v SR s ostatnými krajinami EÚ

Podľa metodiky a údajov Eurostatu **dosahuje Slovensko najnižšie zastúpenie podnikateľov vo veku 60 a viac rokov (5,3 %) v rámci krajín EÚ.** Zastúpenie podnikateľov vo veku 60 a viac rokov v rámci krajín EÚ – 28 (14,9 %) je takmer trojnásobne vyššie ako na Slovensku.

Podpriemerné zastúpenie podnikateľov vo veku 60 a viac rokov je charakteristickou črtou vekovej štruktúry podnikateľov aj v ostatných krajinách V4. V Poľsku je uvedený podiel podnikateľov 10,2 %, v Českej republike 11,8 % a v Maďarsku 13,9 %.

Krajiny s najvyšším zastúpením podnikateľov vo veku 60 a viac rokov sú Portugalsko (28,5 %), Švédsko (25,4 %) a Rumunsko (21,5 %).

Graf č.32

Zdroj: Eurostat, the European Union Labour Force Survey, spracované SBA

6.2 Vybrané postoje starších obyvateľov (60+) k podnikaniu (na základe výsledkov prieskumu GEM)

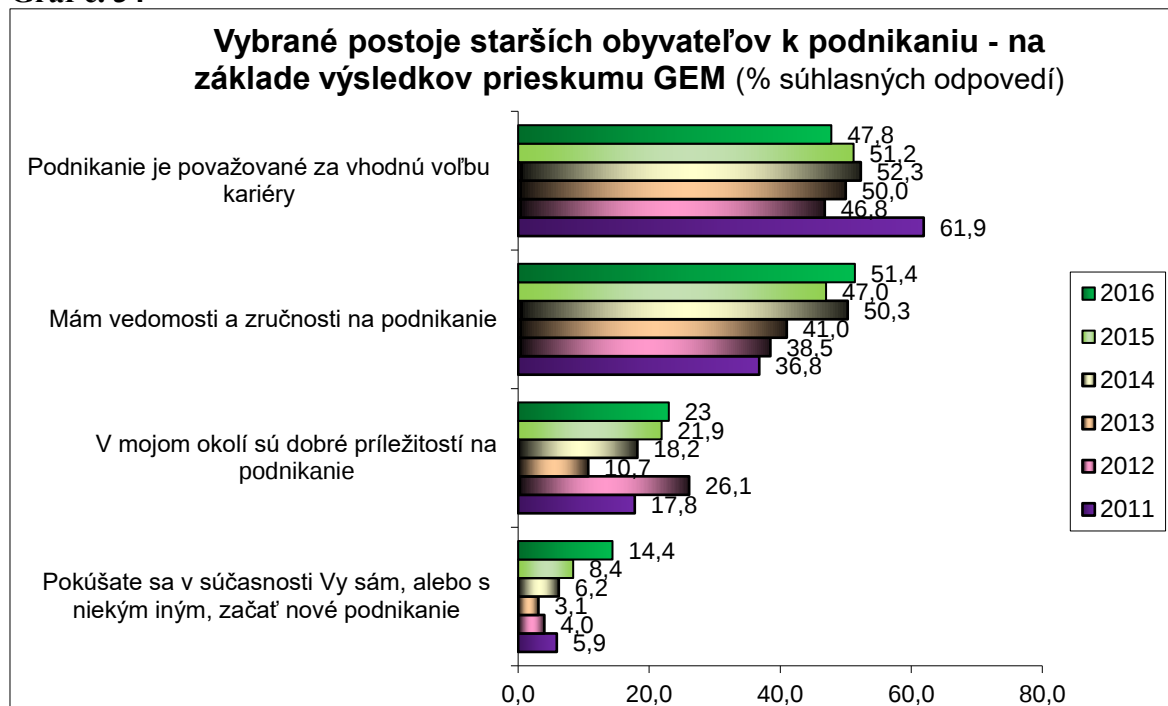
Podľa výsledkov prieskumu GEM **takmer polovica** (47,8 %) obyvateľov vo veku 60 a viac rokov považuje **podnikanie za vhodnú voľbu kariéry**. V medziročnom porovnaní sa podiel uvedenej skupiny obyvateľov znížil o 3,4 p. b.

Viac ako polovica (51,4 %) obyvateľov vo veku 60 a viac rokov si myslí, že disponuje vhodnými zručnosťami a vedomosťami pre začatie podnikateľskej činnosti. **Sebavedomie podnikateľských schopností starších obyvateľov sa v medziročnom porovnaní zvýšilo z 47,0 % na 51,4 %.**

Vnímanie vhodných podnikateľských príležitostí vo svojom okolí sa v skupine starších obyvateľov medziročne mierne zvýšilo (z 21,9 % na 23,0 %).

Počiatočná podnikateľská aktivita obyvateľov vo veku 60 a viac rokov sa podľa výsledkov prieskumu GEM medziročne zvýšila až na 14,4 % (z 8,4 % v roku 2015) a dosiahla najvyššiu úroveň v rámci sledovaného obdobia.

Graf č. 34

Zdroj: SBA, spracované na základe výsledkov GEM prieskumu

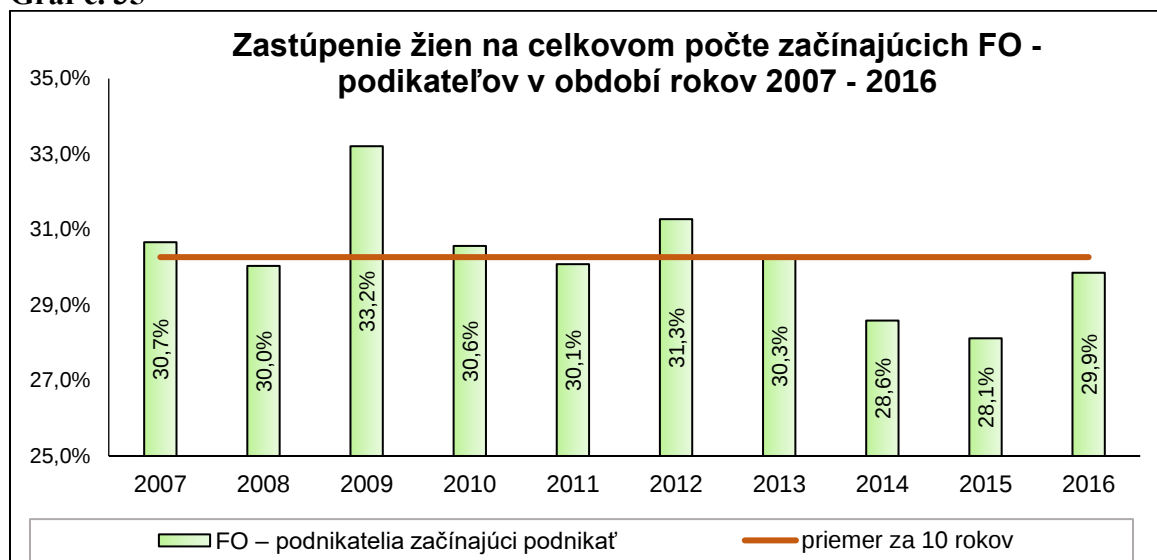
7. Rodová a veková štruktúra začínajúcich FO – podnikateľov

V tejto časti materiálu je prezentovaná analýza rodovej a vekovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov, ktorí začali svoju podnikateľskú činnosť v priebehu roku 2016 podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR.

7.1 Rodová štruktúra začínajúcich podnikateľov

Po predchádzajúcom trojročnom poklese došlo v roku 2016 k nárastu zastúpenie žien v kategórii začínajúcich podnikateľov. V medziročnom porovnaní sa zvýšil podiel žien o 1,8 p. b. na 29,9 % (čo je o 1,1 p. b. viac ako v rámci FO - podnikateľov spolu). Dosiahnutá hodnota zastúpenie žien je však stále pod úrovňou desať ročného priemeru.

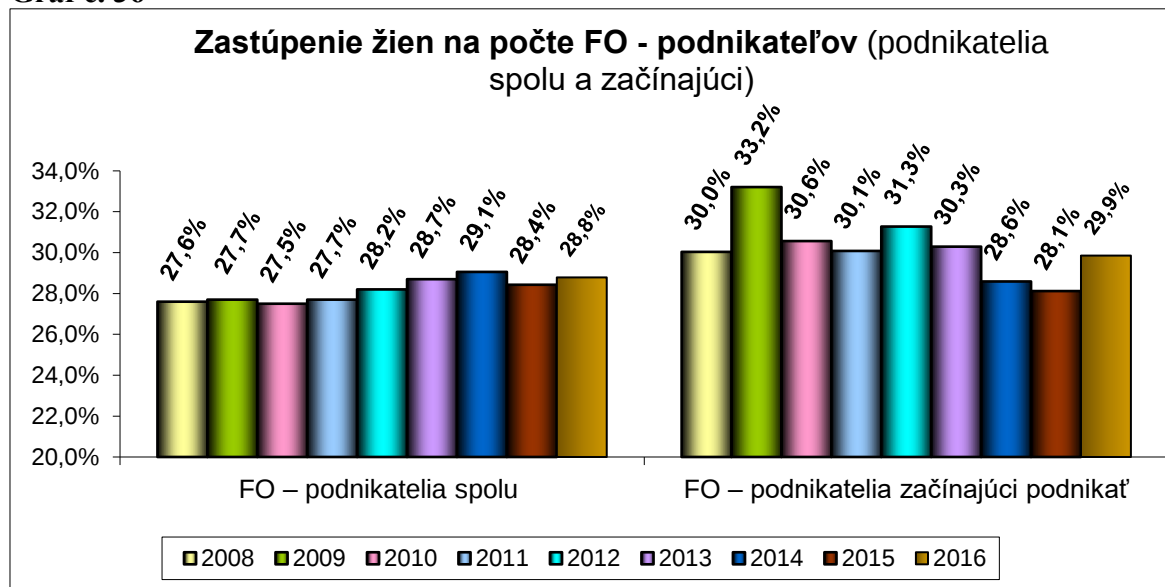
Graf č. 35

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

57,8 % podiel dosahovali ženy, začínajúce podnikateľky v roku 2016, u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach. U začínajúcich samostatne hospodáriacich roľníkov mali zastúpenie 39,6 % a u živnostníkov 28,6 %. V medziročnom porovnaní sa zvýšilo zastúpenie žien v rámci všetkých právnych foriem FO - podnikateľov.

Graf č. 36

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Pri porovnaní zastúpenia žien u začínajúcich podnikateľov, v porovnaní s celkovou skupinou podnikateľov, je možné pozorovať výraznejšie zastúpenie žien najmä v rámci slobodných povolání (o 5,5 p. b.) a samostatne hospodáriacich roľníkov (o 13,1 p. b.).

Tab. č. 10: Rodové zloženie začínajúcich podnikateľov – fyzických osôb, ktorí začali podnikat' v priebehu roka 2016

Rod/právna forma	spolu FO – podnikatelia	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania
muž	70,1%	71,8%	60,4%	42,2%
žena	29,9%	28,2%	39,6%	57,8%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Zastúpenie žien v rámci začínajúcich živnostníkov v roku 2016 podľa jednotlivých odvetví je prezentované v tabuľke č. 11. **Najvyšší podiel dosahujú novo začínajúce ženy živnostníčky v odvetví ostatných služieb (65,8 %), obchodných služieb (51,0 %), ubytovania a stravovania (49,3 %) a v obchode (42,9 %).** Naopak najmenšie zastúpenie v kategórii novo začínajúcich živnostníkov majú ženy v stavebníctve (3,7 %), v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (11,3 %), v priemysle (12,2 %) a v pôdohospodárstve (24,8 %).

V roku 2016 dosiahlo zastúpenie žien v kategórii začínajúcich živnostníkov v porovnaní s celkovou skupinou živnostníkov vyššie hodnoty predovšetkým v odvetví pôdohospodárstva o 12,4 p. b.), ubytovania a stravovania (o 8,3 p. b.) a obchodu (o 4,0 p. b.).

Tab. č. 11: Zastúpenie žien v jednotlivých odvetviach – živnostníci spolu a začínajúci živnostníci v roku 2016

Odvetvie	zastúpenie žien	
	živnostníci spolu	začínajúci živnostníci v roku 2016
pôdohospodárstvo	12,4%	24,8%
priemysel	13,6%	12,2%
stavebníctvo	2,0%	3,7%
obchod	38,9%	42,9%
ubytovanie a stravovanie	41,0%	49,3%
doprava, informácie	14,9%	11,3%
obchodné služby	49,9%	51,0%
ostatné služby	65,3%	65,8%
Spolu	27,5%	28,2%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najvyššie zastúpenie mali začínajúce ženy v rámci slobodných povolání v oblasti veterinárnych činností (74,0 %) a pomocných činností v poisťovníctve a v dôchodkovom zabezpečení (62,2 %).

Tab. č. 12: Zastúpenie žien osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach – slobodné povolania spolu a začínajúce v roku 2016

Odvetvie	zastúpenie žien	
	slobodné povolania spolu	začínajúce slobodné povolania v roku 2016
pomocné činnosti v poisťov. a v dôchodkovom zabez.	67,1%	62,2%
právne činnosti	37,5%	49,8%
ambulantná a zubná lekárska činnosť	62,9%	40,0%
architektonické a inžinierske činnosti	14,5%	26,7%
pomocné činnosti finančných služieb	78,6%	51,5%
veterinárne činnosti	3,4%	74,0%
ostatné	34,2%	52,9%
Spolu	49,1%	57,8%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

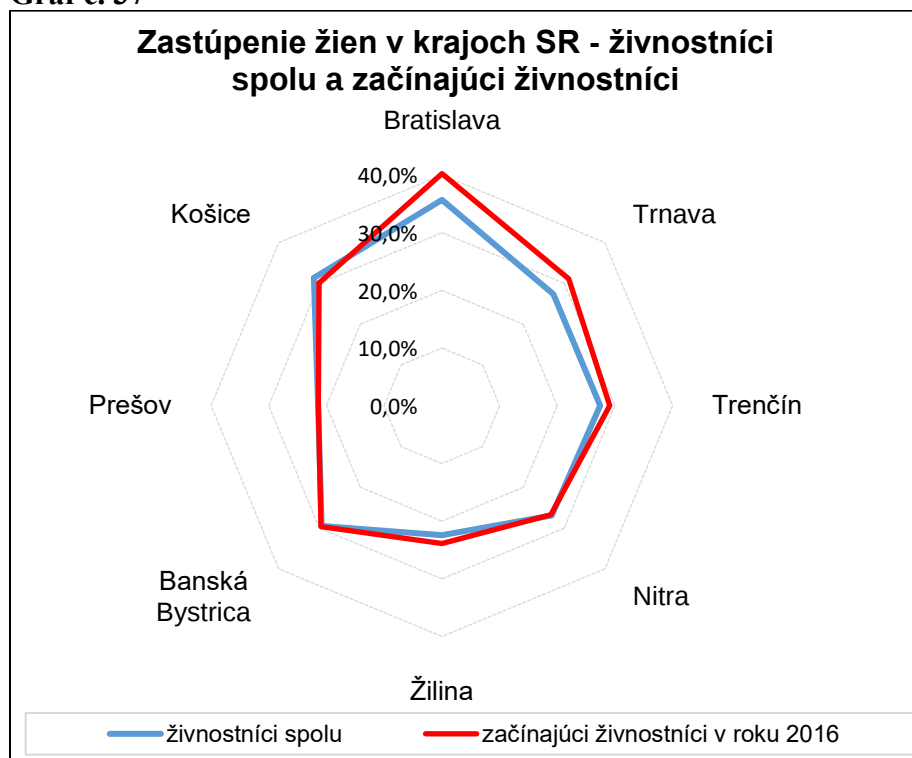
Štyria z desiatich živnostníkov, ktorí začali podnikat' v roku 2016 v Bratislavskom kraji boli ženy. V ostatných krajoch bolo zastúpenie žien v intervale od 21,4 % v Prešovskom kraji do 31,1 % v Trnavskom kraji. V medziročnom porovnaní sa zastúpenie žien zvýšilo vo všetkých regiónoch SR, okrem Banskobystrického kraja, v ktorom bol zaznamenaný pokles o 1,2 p. b. Zastúpenie žien v kategórii začínajúcich živnostníkov podľa jednotlivých regiónov je uvedená v tabuľke č. 13.

Tab. č. 13: Zastúpenie žien podľa krajov SR – živnostníci spolu a začínajúci živnostníci v roku 2016

Odvetvie	zastúpenie žien	
	živnostníci spolu	začínajúci živnostníci v roku 2016
Bratislava	35,7%	40,2%
Trnava	27,3%	31,1%
Trenčín	27,4%	29,1%
Nitra	26,9%	26,7%
Žilina	22,4%	23,9%
Banská Bystrica	29,5%	29,6%
Prešov	21,4%	21,4%
Košice	31,4%	30,1%
Spolu	27,5%	28,2%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Zastúpenie žien v kategórii začínajúcich živnostníkov, v porovnaní so živnostníkmi spolu, je vyššie predovšetkým v Bratislavskom (o 4,5 p. b.), v Trnavskom kraji (o 3,8 p. b.) a v Trenčianskom kraji (o 1,7 p. b.). Naopak nižšie zastúpenie je zreteľné najmä v Košickom kraji (o 1,3 p. b.).

Graf č. 37

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

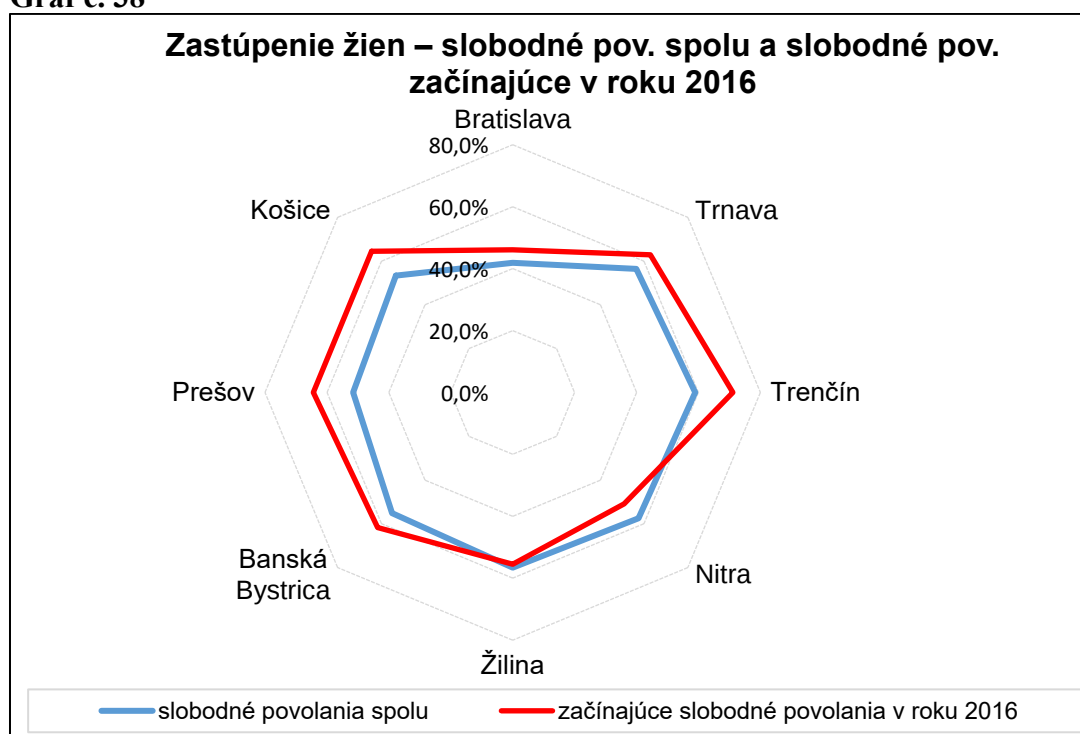
Najvyššie zastúpenie žien v rámci slobodných povolání, ktoré začali podnikat' v roku 2016 bolo zaznamenané v Trenčianskom kraji (69,0 %), v Košickom kraji (64,1 %) a v Trnavskom kraji (62,5 %). V ostatných krajoch sa ich podiel pohyboval v intervale od 46,2 % (Bratislavský kraj) po 61,4 % (Bansko-bystrický kraj).

Tab. č. 14: Zastúpenie žien – slobodné povolania spolu a osoby začínajúce podnikat' ako slobodné povolania v roku 2016

Región	zastúpenie žien	
	slobodné povolania spolu	začínajúce slobodné povolania v roku 2016
Bratislava	41,9%	46,2%
Tnava	56,5%	62,5%
Trenčín	59,0%	69,0%
Nitra	57,4%	51,6%
Žilina	56,6%	56,2%
Banská Bystrica	55,1%	61,4%
Prešov	51,5%	60,4%
Košice	53,3%	64,1%
Spolu	52,3%	57,8%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚSR

Zastúpenie žien v kategórii začínajúcich slobodných povolání, v porovnaní so slobodnými povolaniami spolu, je vyššie hlavne v Košickom kraji (o 10,8 p. b.), v Trenčianskom kraji (o 10,0 p. b.) a v Prešovskom kraji (o 8,9 p. b.). Nižšie je dosahované iba v Nitrianskom kraji (o 5,8 p. b.) a v Žilinskom kraji (o 0,4 p. b.).

Graf č. 38

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

7.2 Veková štruktúra začínajúcich podnikateľov

Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov uvedená v tabuľke č.15 a v grafe č. 39 prezentuje obraz o vekovom zložení začínajúcich fyzických osôb – podnikateľov podľa jednotlivých vekových kategórií.

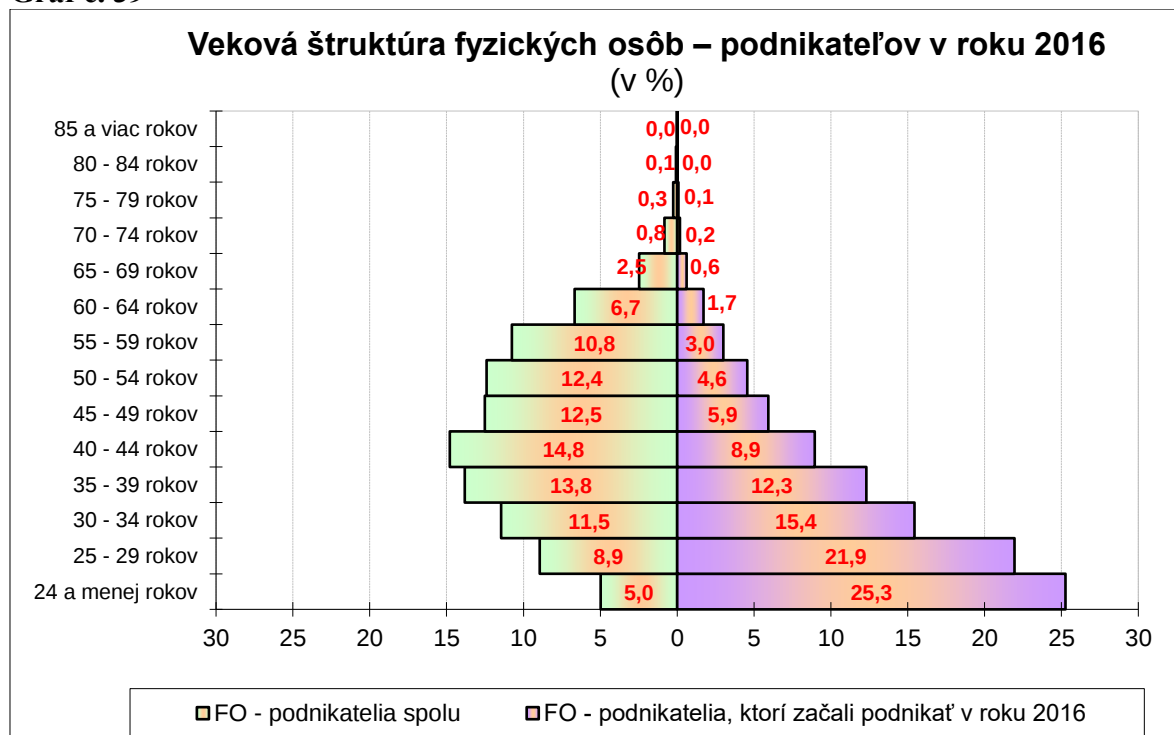
Podľa spracovaných údajov bola takmer polovica (47,6 %) začínajúcich fyzických osôb - podnikateľov vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov. Viac ako jedna štvrtina (26,9 %) začínajúcich fyzických osôb - podnikateľov bola v kategórii 30 až 39 rokov. V kategórii 40 až 49 rokov bolo 15,2 % začínajúcich fyzických osôb – podnikateľov a v kategórii 50 až 59 rokov 7,8 % podnikateľov. Podiel začínajúcich fyzických osôb – podnikateľov vo veku 60 a viac rokov tvoril len 2,5 %.

Tab. č. 15: Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov v roku 2016 podľa pohlavia – podnikatelia spolu a podnikatelia začínajúci v roku 2016

Vek	Fyzické osoby – podnikatelia spolu			Fyzické osoby – podnikatelia začínajúci v roku 2016		
	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy
Vek menej ako 30	13,9%	14,9%	11,6%	47,6%	50,6%	40,1%
Vek 30-39	25,3%	26,0%	23,5%	26,9%	26,0%	29,0%
Vek 40-49	27,3%	27,1%	27,9%	15,2%	14,1%	17,9%
Vek 50-59	23,2%	22,3%	25,3%	7,8%	7,1%	9,5%
Vek 60-69	9,2%	8,6%	10,4%	2,3%	2,0%	3,1%
Vek 70-79	1,1%	1,0%	1,3%	0,2%	0,2%	0,3%
Vek 80 a viac	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,1%
Spolu	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Graf č. 39

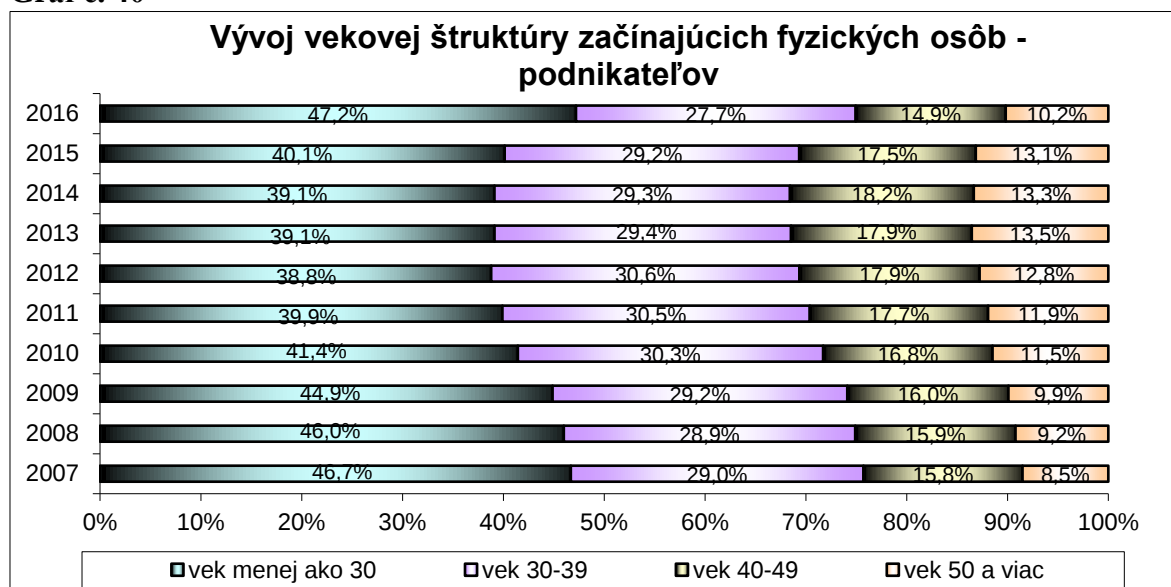

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Pre vývoj vekovej štruktúry začínajúcich fyzických osôb - podnikateľov v roku 2016 je charakteristické výrazné zvýšenie zastúpenia mladých podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov. V medziročnom porovnaní sa ich zastúpenie zvýšilo o 7,1 p. b. na úroveň 47,2 %, čo je najvyšší podiel v rámci posudzovaného obdobia.

Oproti roku 2007 je zastúpenie začínajúcich podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov vyššie o 0,5 p. b. Zastúpenie 50 a viac ročných podnikateľov sa v porovnaní s rokom 2007 zvýšilo o 1,7 p. b.

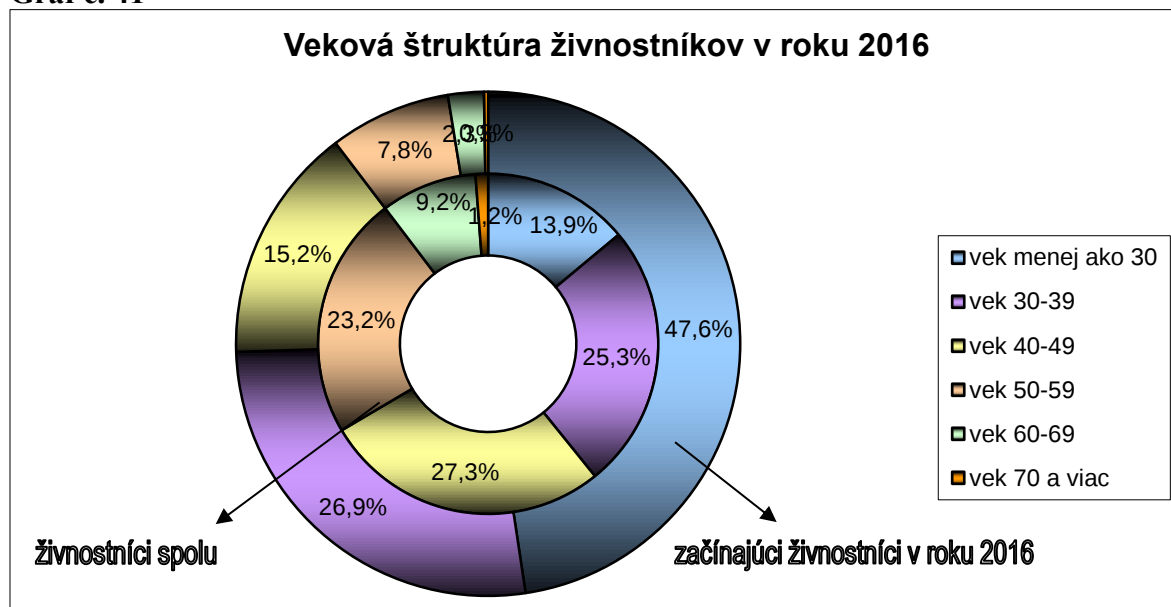
Graf č. 40

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V roku 2016 bolo v rámci začínajúcich živnostníkov trojnásobne vyššie zastúpenie vekovej kategórie menej ako 30 rokov ako v celej populácii živnostníkov. Vo vekovej kategórii 30 až 39 rokov o 1,6 p. b. viac a naopak menej vo vekových kategóriách 40 až 49 rokov (o 12,1 p. b.), 50 až 59 rokov (o 15,4 p. b.) a vo vekovej kategórii 60 a viac rokov (o 7,8 p. b.).

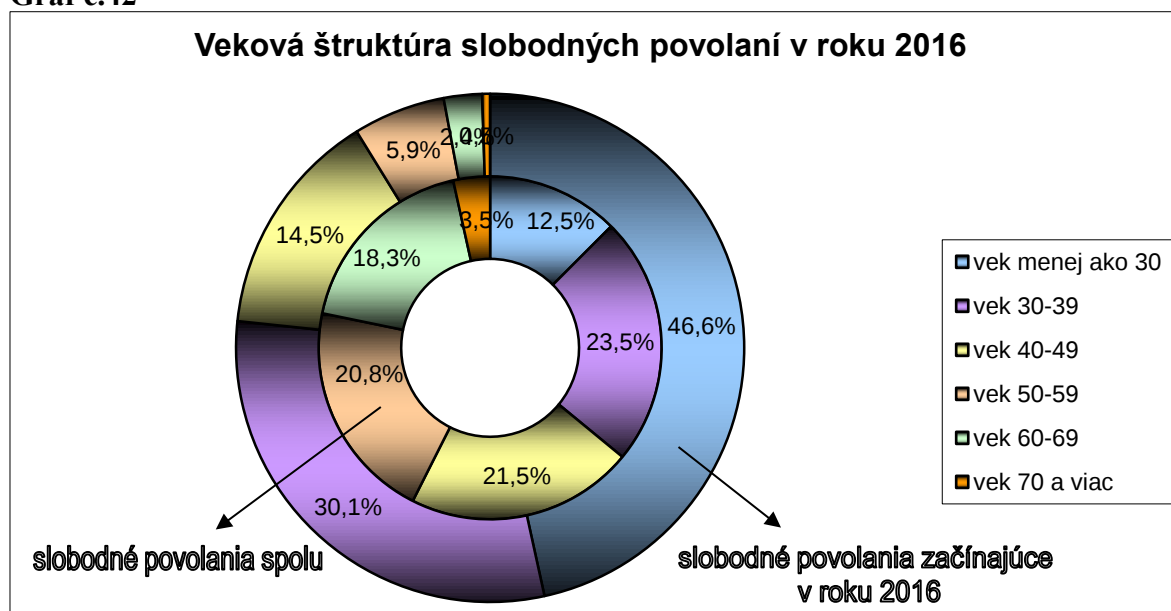
Graf č. 41

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z celkového počtu osôb, ktoré začali v roku 2016 podnikat' ako slobodné povolania bola takmer jedna polovica (46,6 %) vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov, takmer jedna tretina (30,1 %) vo vekovej kategórii od 30 do 39 rokov, 14,5 % vo vekovej kategórii od 40 do 49 rokov, 5,9 % vo vekovej kategórii od 50 do 59 rokov a 2,9 % vo vekovej kategórii viac ako 60 rokov.

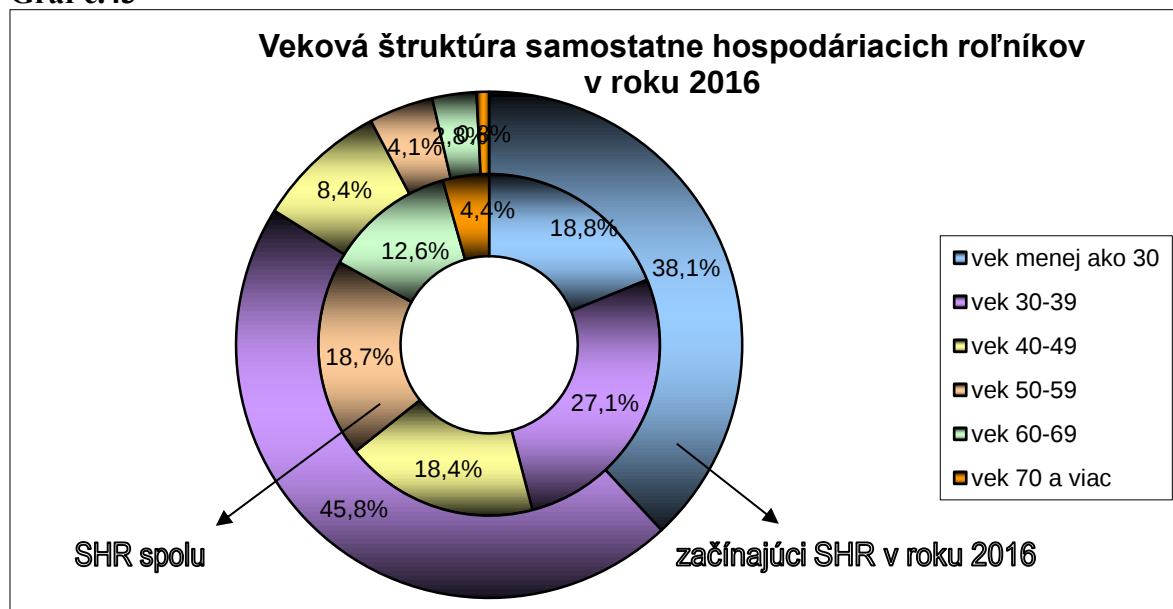
Graf č.42

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z celkového počtu samostatne hospodáriacich roľníkov, ktorí začali v roku 2016 podnikat' bolo 38,1 % vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov, 45,8 % vo vekovej kategórii od 30 do 39 rokov, 8,4 % vo vekovej kategórii od 40 do 49 rokov, 4,1 % vo vekovej kategórii od 50 do 59 rokov a 3,6 % vo vekovej kategórii viac ako 60 rokov.

Graf č.43

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

8. Záver

Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov

Vo vykonávaní podnikateľskej aktivity naďalej pretrváva dominantné postavenie mužov, hoci sa v roku 2016 po predchádzajúcom poklese zvýšilo zastúpenie žien na úroveň 28,8 %.

Najvyššie zastúpenie (52,3 %) dosahujú ženy u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach. Podstatne nižšie zastúpenie dosahujú v rámci živnostníkov (27,5 %) a samostatne hospodáriacich roľníkov (26,5 %).

Z odvetvového hľadiska je najviac žien podnikateľsky aktívnych v odvetví ostatných služieb (65,3 %; sekcia SK NACE P až S), pričom dané odvetvia sa ako jediné vyznačuje kontinuálnym nárastom zastúpenia žien.

Bratislavský kraj sa vyznačuje najvyšším podielom žien živnostníčok (35,7 %). V prípade slobodných povolání a samostatne hospodáriacich roľníkov je krajom s najvyšším podielom žien Trenčiansky kraj (59,0 %, resp. 31,5 %).

Najvyššia miera podnikateľskej aktivity v rámci FO – podnikateľiek bola dosiahnutá v okresoch v rámci hlavného mesta Bratislava, ale aj v okrese Pezinok, Banská Štiavnica, či okres Košice I.

Podľa údajov Eurostatu sa Slovensko dosiahnutým podielom žien na celkovom počte podnikateľov dlhodobo zaraďuje medzi krajiny s podpriemernou podnikateľskou aktivitou žien.

Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov

Pre vývoj vekovej štruktúry fyzických osôb - podnikateľov v roku 2016 bol charakteristický pokračujúci nárast zastúpenia malých podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov (z 13,1 % v roku 2015 na 13,9 % v roku 2016). Medziročný nárast zastúpenia bol dosiahnutý aj v kategórii podnikateľov vo veku 60 a viac rokov (z 9,4 % v roku 2015 na 10,3 % v roku 2016).

Viac ako jednu štvrtinu (27,3 %), resp. najvyšší podiel z celkového počtu fyzických osôb - podnikateľov tvorila veková kategória 40 až 49-ročných. Druhou najpočetnejšou skupinou z pohľadu veku boli podnikatelia vo vekovej kategórii 30 až 39-ročných (25,3 %) a následne vo vekovej kategórii 50 až 59-ročných (23,2 %).

Z dlhodobého hľadiska dochádza na Slovensku k nárastu zastúpenia podnikateľov vo vyšších vekových skupinách. Uvedený trend dokumentuje aj Index starnutia podnikateľov v SR.

V prípade slobodných povolání je veková štruktúra diferencovaná v závislosti od oblasti podnikania. Osoby podnikajúce v oblasti architektonických a inžinierskych činností a ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti sa vyznačujú minimálnym zastúpením kategórie menej ako 30-ročných (0,3 %, resp. 0,8 %) a výraznejším zastúpením 60 a viac ročných (38,0 %, resp. 51,0 %).

Najvyšším zastúpením FO - podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov sa vyznačuje Žilinský kraj (17,8 %), Prešovský kraj (16,9 %) a Nitriansky kraj (14,1 %). Naopak najvyšší podiel podnikateľov vo veku 60 a viac rokov bol dosiahnutý v Bratislavskom kraji (14,4 %), Košickom kraji (12,0 %) a v Banskobystrickom kraji (10,9 %).

Veková štruktúra podnikateľov na Slovensku sa v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ vyznačuje výraznejším zastúpením mladších vekových kategórií a naopak nízkym zastúpením vyšších vekových skupín podnikateľov.

Štruktúra mladých podnikateľov – fyzických osôb vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov

V roku 2016 pokračoval nárast zastúpenia mladých podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov. V medziročnom porovnaní došlo k zvýšeniu ich podielu na celkovom počte FO - podnikateľov o 0,8 p. b. na 13,9 %. Nárast zastúpenia mladých podnikateľov súvisel predovšetkým s pomerne výrazným nárastom podielu mladých v skupine začínajúcich podnikateľov.

Pre rodové zloženie mladých podnikateľov je taktiež charakteristické dominantné zastúpenie mužov. Muži tvoria viac ako tri štvrtiny (76,3 %) z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov a ženy predstavujú 23,7 % podiel, čo je však o 5,1 p. b. menej ako u fyzických osôb – podnikateľov spolu.

Medzi regióny s najvyšším podielom podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov patria okresy severného a severovýchodného Slovenska ako Námestovo (31,1 %), Sabinov (23,1 %), Tvrdošín (22,9 %), Stará Ľubovňa (21,8 %), Kežmarok, Gelnica (zhodne po 20,9 %), Bytča (18,9 %) a Čadca (18,5 %).

Slovensko sa podľa údajov a metodiky Eurostatu zaraďuje medzi krajiny s najvyšším zastúpením mladých podnikateľov vo veku do 29 rokov.

Štruktúra fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov

V roku 2016 sa v kategórii fyzických osôb – podnikateľov po predchádzajúcom poklese opätovne zvýšilo zastúpenie podnikateľov vo veku 60 a viac rokov. Oproti roku 2015 sa ich podiel zvýšil o 0,9 p. b. na 10,3 %.

Najvyššie zastúpenie podnikateľov vo veku 60 a viac rokov je naďalej dosahované v kategórii osôb podnikajúcich formou slobodných povolání (21,8 %) a u samostatne hospodáriacich roľníkov (17,0 %). V rámci živnostníkov dosiahlo zastúpenie tejto vekovej skupiny 9,6 %.

Viac ako dve tretiny (67,2 %) z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov vo veku 60 a viac rokov tvorili muži a takmer jednu tretinu ženy (32,8 %, čo je o 4,0 p. b. viac ako u fyzických osôb – podnikateľov spolu).

Najvyšší podiel FO – podnikateľov vo veku 60 a viac rokov je v okresoch v rámci hlavného mesta Bratislava (od 13,3 % v BA IV po 19,4 % v BA I) a v okresoch v rámci mesta Košice ako Košice III (20,3 %), Košice IV (15,9 %), Košice I (14,5 %).

Štruktúra začínajúcich aktívnych podnikateľov – fyzických osôb, ktorí začali svoju podnikateľskú činnosť v roku 2016

Po predchádzajúcom trojročnom poklese došlo v roku 2016 k nárastu zastúpenia žien v kategórii začínajúcich podnikateľov. V medziročnom porovnaní sa zvýšil podiel žien o 1,8 p. b. na 29,9 % (čo je o 1,1 p. b. viac ako v rámci FO - podnikateľov spolu). Dosiahnutá hodnota zastúpenie žien je však stále pod úrovňou desať ročného priemeru.

Štyria z desiatich živnostníkov, ktorí začali podnikat' v roku 2016 v Bratislavskom kraji boli ženy. V ostatných krajocho bolo zastúpenie žien v intervale od 21,4 % v Prešovskom kraji do 31,1 % v Trnavskom kraji.

Pre vývoj vekovej štruktúry začínajúcich fyzických osôb - podnikateľov v roku 2016 je charakteristické výrazné zvýšenie zastúpenia mladých podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov.

Zoznam tabuliek

Číslo tabuľky	Názov tabuľky
Tabuľka č.1	Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy
Tabuľka č.2	Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov podľa právnej formy
Tabuľka č.3	Odvetvová štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien v jednotlivých odvetviach – živnostníci spolu a živnostníci vo veku menej ako 30 rokov
Tabuľka č.4	Regionálna štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien v jednotlivých regiónoch – živnostníci spolu a živnostníci vo veku menej ako 30 rokov
Tabuľka č.5	Regionálna štruktúra osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a zastúpenie žien v jednotlivých regiónoch – slobodné povolania spolu a slobodné povolania vo veku menej ako 30 rokov
Tabuľka č.6	Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov podľa právnej formy
Tabuľka č.7	Odvetvová štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien v jednotlivých odvetviach – živnostníci spolu a živnostníci vo veku 60 a viac rokov
Tabuľka č.8	Regionálna štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien v jednotlivých regiónoch – živnostníci spolu a živnostníci vo veku 60 a viac rokov
Tabuľka č.9	Regionálna štruktúra osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a zastúpenie žien v jednotlivých regiónoch – slobodné povolania spolu a slobodné povolania vo veku 60 a viac rokov
Tabuľka č.10	Rodové zloženie začínajúcich podnikateľov – fyzických osôb, ktorí začali podnikat' v priebehu roku 2016
Tabuľka č.11	Zastúpenie žien v jednotlivých odvetviach – živnostníci spolu a začínajúci živnostníci v roku 2016
Tabuľka č.12	Zastúpenie žien osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach – slobodné povolania spolu a začínajúce v roku 2016
Tabuľka č.13	Zastúpenie žien podľa krajov SR – živnostníci spolu a začínajúci živnostníci v roku 2016
Tabuľka č.14	Zastúpenie žien – slobodné povolania spolu a osoby začínajúce podnikat' ako slobodné povolania v roku 2016
Tabuľka č.15	Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov v roku 2016 podľa pohlavia – podnikatelia spolu a podnikatelia začínajúci v roku 2016

Zoznam grafov

Číslo grafu	Názov grafu
Graf č.1	Zastúpenie žien na celkovom počte FO - podnikateľov v období rokov 2007 - 2016
Graf č.2	Zastúpenie žien na celkovom počte podnikateľov podľa jednotlivých právnych foriem
Graf č.3	Index podnikateľskej aktivity žien (v rámci FO - podnikateľov)
Graf č.4	Zastúpenie žien živnostníčiek podľa odvetví v priebehu rokov 2011 až 2016
Graf č.5	Odvetvová štruktúra živnostníkov podľa pohlavia v roku 2016
Graf č.6	Zastúpenie žien podnikajúcich formou slobodných povolání podľa oblasti pôsobenia
Graf č.7	Zastúpenie žien živnostníčiek podľa krajov SR v priebehu rokov 2011 až 2016
Graf č.8	Počet fyzických osôb - podnikateľov na 1000 ekonomicky aktívnych obyvateľov podľa pohlavia v roku 2016
Graf č.9	Podiel žien na celkovom počte podnikateľov v jednotlivých krajinách EÚ v rokoch 2016-2015
Graf č.10	Vybrané postoje žien k podnikaniu (na základe výsledkov prieskumu GEM)
Graf č.11	Veková štruktúra fyzických osôb - podnikateľov podľa právnych foriem v roku 2016
Graf č.12	Vývoj vekovej štruktúry fyzických osôb - podnikateľov
Graf č.13	Index starnutia podnikateľov v SR
Graf č.14	Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa pohlavia v roku 2016
Graf č.15	Veková štruktúra slobodných povolání podľa oblastí podnikania v roku 2015
Graf č.16	Veková štruktúra podnikateľov vo vybraných krajinách EÚ v roku 2016
Graf č.17	Podiel mladých podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov na celkovom počte podnikateľov podľa právnych foriem
Graf č.18	Odvetvová štruktúra živnostníkov v roku 2016 (živnostníci vo veku menej ako 30 rokov)
Graf č.19	Odvetvová štruktúra slobodných povolání v roku 2016 (slobodné povolania vo veku menej ako 30 rokov)
Graf č.20	Regionálna štruktúra - živnostníci spolu a živnostníci vo veku menej ako 30 rokov
Graf č.21	Zastúpenie žien v krajoch SR - živnostníci spolu a živnostníci vo veku menej ako 30 rokov
Graf č.22	Regionálna štruktúra - slobodné povolania spolu a slobodné povolania vo veku menej ako 30 rokov
Graf č.23	Zastúpenie žien - slobodné povolania spolu a slobodné povolania vo veku menej ako 30 rokov
Graf č.24	Zastúpenie mladých podnikateľov vo veku do 24 rokov v jednotlivých krajinách EÚ v rokoch 2016-15

Graf č.25	Vybrané postoje mladých obyvateľov k podnikaniu (na základe výsledkov prieskumu GEM)
Graf č.26	Podiel podnikateľov vo veku 60 a viac rokov na celkovom počte podnikateľov podľa právnych foriem
Graf č.27	Odvetvová štruktúra živnostníkov v roku 2016 (živnostníci vo veku 60 a viac rokov)
Graf č.28	Odvetvová štruktúra slobodných povolání v roku 2016 (slobodné povolania vo veku 60 a viac rokov)
Graf č.29	Regionálna štruktúra - živnostníci spolu a živnostníci vo veku 60 a viac rokov
Graf č.30	Zastúpenie žien v krajoch SR - živnostníci spolu a živnostníci vo veku 60 a viac rokov
Graf č.31	Regionálna štruktúra - slobodné povolania spolu a slobodné povolania vo veku 60 a viac rokov
Graf č.32	Zastúpenie žien v krajoch SR - slobodné povolania spolu a slobodné povolania vo veku 60 a viac rokov
Graf č.33	Zastúpenie podnikateľov vo veku 60 a viac rokov v jednotlivých krajinách EÚ v rokoch 2015-2016
Graf č.34	Vybrané postoje starších obyvateľov (60+) k podnikaniu (na základe výsledkov prieskumu GEM)
Graf č.35	Zastúpenie žien na celkovom počte začínajúcich FO - podnikateľov v období rokov 2007 - 2016
Graf č.36	Zastúpenie žien na počte FO - podnikateľov (podnikatelia spolu a začínajúci)
Graf č.37	Zastúpenie žien v krajoch SR - živnostníci spolu a začínajúci živnostníci
Graf č.38	Zastúpenie žien - slobodné povolania spolu a slobodné povolania začínajúce v roku 2016
Graf č.39	Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov v roku 2016
Graf č.40	Vývoj vekovej štruktúry začínajúcich podnikateľov - fyzických osôb
Graf č.41	Veková štruktúra živnostníkov v roku 2016
Graf č.42	Veková štruktúra slobodných povolání v roku 2016
Graf č.43	Veková štruktúra samostatne hospodáriacich roľníkov v roku 2016

Zoznam máp

Číslo mapy	Názov mapy
Mapa č.1	Miera podnikateľskej aktivity žien v rámci FO - podnikateľov v okresoch SR v roku 2016
Mapa č.2	Veková štruktúra FO – podnikateľov v krajoch SR v roku 2016
Mapa č.3	Podiel FO – podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov na celkovom počte FO – podnikateľov v okresoch SR v roku 2016
Mapa č.4	Podiel FO – podnikateľov vo veku 60 a viac rokov na celkovom počte FO – podnikateľov v okresoch SR v roku 2016